Ազգ
Azg

Սեպտեմբեր 30
Հինգշաբթի
1993

ռամկավար ազատական օրաթերթ
գ տարի, թիվ 187 (438)
գինը 10 ռ.
դասիչ 69149
Երեւան 375010
Հանրապետության 47
հեռ. 581841, ֆաքս 562941
տելեքս 243266 CPIRI SU

Ղարաբաղ-սերբական շփումներ. փոխադարձ ճանաչո՞ւմ

BBC ռադիոկայանը սեպտեմբերի 27-ին հաղորդեց, որ Բոսնիա-Հերցեգովինայի Սերբական Հանրապետության նախագահ Ռադովան Կարաջիչը սեպտեմբերի 24-ին Բանյա Լուկայում ընդունել է Հայաստանի Հանրապետության խորհրդարանի պատգամավոր Սեյրան Բաղդասարյանին եւ Լեռնային Ղարաբաղի համալսարանի ռեկտոր Օլեգ Եսայանին: Կարաջիչը հայտնել է, որ խոսքը պատվիրակությունների փոխանակումը համագործակցության նախնական: Հետագայում նախատեսվում են երկրների ղեկավարների հանդիպումներ եւ դիվանագիտական առաքելությունների հիմնում: Այս մասին, մանավանդ տնտեսական հարաբերությունների բնագավառում շահագրգռություն է դրսեւորվել 3 կողմից էլ: Կարաջիչը դրական է պատասխանել այն հարցին, թե արդյոք Սերբական Հանրապետության, Հայաստանի եւ Ղարաբաղի ղեկավարների հանդիպումը նշանակո՞ւմ է փոխադարձ դիվանագիտական ճանաչում: ■

Ռուսաստան

Եւս մեկ զոհ Մոսկվայում

Մոսկվայում անկարգությունների հետեւանքով, որոնք հրահրվել էին մի շարք ընդդիմադիր կուսակցությունների կողմից, երեքշաբթի երեկոյան զոհվել է պետավտոտեսչության փոխգնդապետ Վլադիմիր Ռեշտուկը: Ինչպես ԻՖ-ին հաղորդել է Մոսկվայի ներքին գործերի վարչության մամուլի կենտրոնի ղեկավար Վլադիմիր Բոյկոն, առավոտյան ժամը 3-ին Ռեշտուկը մահացել է Սկլիֆոսովսկու անվան հիվանդանոցում:

Նա 47 տարեկան էր: Նրա վեց երեխաները որբ են մնացել:

Մինչդեռ իրավիճակը Սպիտակ տան շրջակայքում մնում է լարված: Բոյկոյի խոսքերով, խորհուրդների տանը մնացել է մոտ 430 մարդ, ընդ որում, պատգամավորներ եւ Սպիտակ տան պահպանության վարչության աշխատակիցներ: Նրանց մոտից առգրավվել է 6 ատրճանակ: Ըստ Բոյկոյի, Սպիտակ տունը շրջափակած միլիցիան անզեն է: Չորեքշաբթի Սպիտակ տանը շարունակվել է Ռուսաստանի նախագահի հրամանագրով ցրված ժողովրդական պատգամավորների համագումարը: Նախագահող Ռուսլան Խասբուլատովի խոսքերով, դահլիճում ներկա էին 527 պատգամավոր: Բացի դրանից, ասել է Խասբուլատովը, 103 ժողպատգամավոր գրություններ են ուղարկել, որ իրենք աջակցում են համագումարի բոլոր որոշումներին:

Գխ նախագահի ելույթին հաջորդող իր ելույթում նրա առաջին տեղակալ Յուրի Վորոնինը հաղորդել է, որ Կրասնոպրեսնենսկի շրջխորհրդում է գտնվում ոչ թե 103, այլ 151 պատգամավոր: Նա նույնպես տեղյակ է պահել ներկաներին, որ Ռուսաստանի նախագահի սեպտեմբերի 21-ի հրամանագրի դեմ ոտքի են ելնում Ռուսաստանի ծայրամասերը: Վորոնինի խոսքերով, մոտ ապագայում Մոսկվա է ժամանելու Նովոսիբիրսկի մարզի ղեկավար Վիտալի Մուխան, որը բերելու է իր հետ վարչակազմի համատեղ հայտարարությունը եւ Սպիտակ տան շրջափակումը վերացնելու պահանջը:

Ժողովրդական պատգամավորների համագումարը հանձնարարել է Ազգությունների խորհրդի եւ հանրապետությունների խորհրդի նախկին նախագահներ Ռամազան Աբդուլատիպովին եւ Վենիամին Սոկոլովին հանդիպել վարչապետ Վիկտոր Չեռնոմիրդինին եւ հանձնել նրան պատգամավորների պահանջը՝ վերականգնելու շենքի կենսապահովման համակարգը: Պատգամավոր Իվան Ռիբկինի առաջարկով համագումարը պատգամավորական լիազորություններից զրկել է Նիկոլայ Ռյաբովին, Սերգեյ Ստեպաշինին եւ Ալեքսանդր Պոչինոկին «պետական հեղաշրջմանը» աջակցելու համար: Իսկ Ալեքսանդր Ռուցկոյը հայտնել է թղթակիցներին, որ «այն դեպքում, երբ իրավիճակը անբարենպաստ զարգանա, մենք պատրաստ ենք դիմակայելու մինչեւ վերջ»: Նրա խոսքերով, միլիցիայի կողմից շրջափակված Սպիտակ տունը «առաջին քաղաքական ճամբարն է 1957 թ. հետո, ընդ որում, տեղաբաշխված Մոսկվայի հենց կենտրոնում»:

Մինչդեռ Սպիտակ տան կողմից նշանակված ուժային նախարարներ Անդրեյ Դունաեւը, Վլադիսլավ Աչալովը եւ Վիկտոր Բարաննիկովը չորեքշաբթի պահակախմբի ուղեկցությամբ շրջել են Սպիտակ տունը շրջափակած միլիցիոներների շարքերը: Իրավապահ մարմինների աշխատակիցների հետ զրուցելիս նրանք փորձել են համոզել, որ Սպիտակ տանը պատսպարվածները օրենքի եւ Սահմանադրության պաշտպաններն են:

«Ազգ»

Կարգավորում

ՓԱՐԻԶՈՒՄ ԵԱՀԽ ՈՉ ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ. ԼՂՀ-Ն ՍՊԱՍՈՒՄ Է ԿԱՅՈՒՆ ԵՐԱՇԽԻՔՆԵՐԻ

Սեպտեմբերի 22-28-ը Փարիզում ընթացան ԵԱՀԽ խորհրդի Մինսկի խմբի ոչ պաշտոնական խորհրդակցությունները: Հայաստանի պատվիրակությունը ղեկավարում էր Ժիրայր Լիպարիտյանը, ԼՂՀ-ինը՝ արտգործնախարար Արկադի Ղուկասյանը: Այստեղ նախագահի կողմից առաջարկվեց մի գրաֆիկ, որը քննարկվեց եւ պիտի ուղարկվի կողմերին եւ այլ անդամ երկրներին: Այս գրաֆիկը տարբերվում է մյուսներից: ԼՂՀ պատվիրակությանը հաջողվեց մի քանի սկզբունքներ ընդունելի դարձնել: Նախ, գրաֆիկում ԼՂՀ-ն ընդունվում է որպես հակամարտող կողմ: ԼՂՀ իշխանությունները գրաֆիկում առաջին անգամ ձեւակերպվում են որպես ԼՂՀ ղեկավարություն:

Գրաֆիկի մեջ մտավ նաեւ Մարտակերտի շրջանի մնացած գյուղերից Ադրբեջանի զինվորական կազմավորումների դուրս բերման հարցը: Ամենակարեւորը՝ ընդունվեց այն կոնցեպցիան, որ առաջարկում է ԼՂՀ-ն, այսինքն, զուգահեռ քայլեր գրաֆիկում: Ղարաբաղի ամեն մի քայլին պատասխան պիտի տրվի Ադրբեջանի կողմից:

Այստեղ բավական աշխատանք են տարել Ժիրայր Լիպարիտյանը եւ ԼՂՀ պատվիրակությունը: Ադրբեջանի բռնած ոչ կառուցողական դիրքի պատճառով, ի դեպ, դա ոչ միայն Հայաստանի եւ Ղարաբաղի պատվիրակությունների կարծիքն էր, այլ նաեւ Մինսկի խմբի նախագահի եւ մյուս պատվիրակությունների, փաստորեն շատ է դժվարանում այս երկար ձեռք բերված կոնսենսուսը:

Փարիզում Հայաստանի Հանրապետության դեսպանատան երկրորդ քարտուղար Ալեքսան Հարությունյանն ասաց, թե հույս կա, որ կազմված ներկա գրաֆիկի հարցում Ադրբեջանն ավելի կառուցողական դիրք կբռնի: Բոլորը նշեցին, որ Ղարաբաղի պատվիրակությունը շատ կառուցողական աշխատանք կատարեց: Դա նշվում էր թե նախագահի, թե պատվիրակությունների կողմից: Կարեւոր հարցն այն էր, թե երբ պիտի սկսվի Մինսկի կոնֆերանսը: Երբ կողմերը ստորագրեն գրաֆիկը, նախատեսվում է Մինսկի կոնֆերանսն անցկացնել նոյեմբերի 2-ին: Մինչ այդ տեղի կունենա դարձյալ մի հանդիպում, որ կտարվի կոնֆերանսի նախապատրաստումը: «Ես կարծում եմ, որ Փարիզի հանդիպումը շատ կարեւոր է նախ, որ բացահայտ պարզ դարձավ, որ Հայաստանը եւ ԼՂՀ-ն պարզ կառուցողական դիրք են բռնում ԵԱՀԽ շարք ընթացող այս բանակցություններում: Նաեւ պարզ դարձավ, որ Ադրբեջանը ամեն կերպ աշխատում է տապալել այս գործընթացը: Նույնիսկ այս փոխզիջումային գրաֆիկը նրանց կողմից շատ վատ էր ընկալվում», ասաց Ալեքսան Հարությունյանը:

Զինադադարի երկարացմանը վերաբերող հարցին Ալ. Հարությունյանը պատասխանեց. «Զինադադարի երկարաձգումը կապված է նաեւ Մինսկի երկկողմ պայմանավորվածության հետ: Երբ հանդիպեցին Ադրբեջանի նախագահի պաշտոնակատար Հ. Ալիեւը եւ ԼՂՀ ՊՊԿ նախագահ Ռ. Քոչարյանը, այնտեղ համաձայնություն ձեռք բերվեց հոկտեմբերի 5-ի զինադադարը երկարաձգել մինչեւ նոյեմբերի 5-ը: Բայց նախատեսվում է, որ այն պիտի շարունակվի մինչեւ Մինսկի կոնֆերանսի սկիզբը: Քանի որ սա ոչ պաշտոնական խորհրդակցություն էր, զինադադարի հարցում ավելի կարեւոր է երկկողմանի համաձայնությունը, որ այս համաձայնությունը ձեռք կբերվի»:

Հայերի շրջափակման եւ հայկական կազմավորումների նահանջման մասին եւս Հարությունյանն ասաց, որ Ադրբեջանն այստեղ քայլ առ քայլ մինչեւ նոյեմբերի սկիզբը պարտավոր է բացել հաղորդակցության միջոցները՝ ճանապարհները, երկաթուղին, գազը: Ղարաբաղը միշտ ասել է, որ չի պատրաստվում բռնագրավել Ադրբեջանի հողերը: Երաշխիքների դեպքում հայերը դուրս կգան այս շրջաններից: Մանավանդ որ Ռ. Քոչարյանն արդեն հայտարարել է, որ իր հրամանով Կուբաթլիի շրջանից Ղարաբաղի ինքնապաշտպանական ուժերը դուրս գան: Կայուն երաշխիքների մասին կարելի է խոսել միայն այն դեպքում, երբ Ադրբեջանը կստորագրի այստեղ ընդունված գրաֆիկը, ասաց նա:

ՌԱՖՖԻ ՅԵՐՄՈՆ ԱՐԱՔՍ
Մեր սեփ. թղթակից, Փարիզ

Ռուս-թուրքական էներգետիկ պայմանագիր: Թուրքական պետական նավթավերամշակող Թուպրաս կենցեռի ղեկավար Քենալ Ասիրը հայտնել է, որ ըստ ռուս-թուրքական էներգետիկ համաձայնագրի, Թուրքիան պետք է վերամշակի 3.5 մլն տ ռուսական հում նավթ: Հաջորդ 15 ամիսների ընթացքում նավթը պետք է հասցվի Իզմիրի եւ Ալիաղայի վերամշակող գործարաններին: Այս համաձայնագիրը կնքվել էր վարչապետ Թանսու Չիլլերի եւ ռուս պաշտոնյաների միջեւ մոսկովյան հանդիպման ժամանակ:

Ռոյթեր

Վրաստան

ԱԲԽԱԶՆԵՐԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒՄ ԵՆ ԳՐՈՀԸ

Շեւարդնաձեն պատրաստ է հրաժարական տալ

Սուխումի գրավումից հետո աբխազական ուժերը շարունակում են առաջ ընթանալ: Աբխազիայի պաշտպանության նախարարությունում ԻՖ-ին հաղորդեցին, որ սեպտեմբերի 29-ի առավոտյան աբխազական կազմավորումները գրավել են Սուխումից հարավ գտնվող Գուլրիփշի շրջանի մեծ մասը եւ առաջ են ընթանում Օչամչիրի շրջանին սահմանակից Կոդորի գետի ուղղությամբ: Հնարավոր է, որ մոտ օրերս վրացական զորքերի կողմից վերահսկվող տարածքները գրավվեն աբխազների կողմից: Աբխազիայի պաշտպանության նախարար Սուլթան Սոսնալիեւը ԻՖ-ի թղթակցին հայտարարել է, որ դա իրենց գլխավոր խնդիրն է:

Միաժամանակ, ինչպես Վրաստանի պաշտպանության նախարարության մամուլի կենտրոնում հաղորդեցին ԻՖ-ին, երեքշաբթի երեկոյան եւ լույս սեպտեմբերի 29-ի գիշերը Օչամչիրի շրջանում գործնականում մարտեր տեղի չեն ունեցել: Հակամարտ կողմերը շարունակում էին ամրացնել նախկինում գրաված դիրքերը:

Պաշտոնական աղբյուրներից ԻՖ-ին հայտնի է դարձել, որ Վրաստանի նախկին նախագահ Զվիադ Գամսախուրդիան Օչամչիրի առաջավոր դիրքեր այցելելուց հետո երեքշաբթի օրը ժամանելով Գալի, ելույթ է ունեցել հանրահավաքում եւ հայտարարել, թե իրեն հավատարիմ կազմավորումները կարող են գրավել Սուխումը:

Մինչդեռ, ինչպես հաղորդում է Սնարք գործակալությունը, Վրաստանի ղեկավար Էդուարդ Շեւարդնաձեն հայտարարել է, որ Սուխումի եւ գրաված մյուս տարածքների ազատագրման խնդրում Վրաստանն իր առջեւ չի դնում երկարաժամկետ առաջադրանքներ: «Այդ խնդիրը, ես վստահ եմ, կլուծի մեր սերունդը», ասել է նա:

Միեւնույն ժամանակ Շեւարդնաձեն հայտնել է, որ եթե Վրաստանի խաղաղական երկխոսությունում հայտնվի ժողովրդի կողմից ընդունելի առաջարկ, ինքը նույն պահին հրաժարական կտա: Վրացական ղեկավարը նշել է նաեւ, թե պատրաստ է իր բոլոր լիազորությունները հանձնել նախկին նախագահ Զվիադ Գամսախուրդիային, եթե ժողովուրդն այդպես որոշի:

Իսկ Սուխումում արդեն կատարվում են նաեւ ոչ պատերազմական գործողություններ: Չորեքշաբթի օրը Սուխում են տեղափոխվել Աբխազիայի հիմնական նախարարություններն ու հիմնարկները, այդ թվում ներքին գործերի նախարարությունը եւ անվտանգության ծառայությունը: Քաղաքի փողոցները մաքրվում են փլատակներից, բնակչությանն անվճար բաժանվում է շաքար, ձեթ, ալյուր եւ հաց:

«Ազգ»

Կոզիրեւը մանրամասներ է ճշտում Չեթինի հետ: Սեպտեմբերի 27-ին Ռուսաստանի ԱԳ նախարար Անդրեյ Կոզիրեւը Նյու Յորքում հանդիպեց իր թուրք գործընկերոջ՝ Հիքմեթ Չեթինի հետ: Հանդիպման ժամանակ շոշափվեց 2 երկրների միջեւ համագործակցության խորացման փաստը, քննարկվեցին Թուրքիայի վարչապետ Թանսու Չիլլերի վերջերս Մոսկվա կատարած այցի արդյունքները, ճշտվեցին Լեռնային Ղարաբաղի, ինչպես նաեւ Աբխազիայի հակամարտությունների եւ տաջիկ-աֆղանական սահմանի իրավիճակի կարգավորման ուղղությամբ փոխհարաբերությունների հետագա զարգացման մանրամասներ:

ՏԱՍՍ

Աշխարհ

Բոսնիա. Իսլամները պնդում են տարածքների վերադարձը

Բոսնիայի իսլամները պնդեցին, որ խաղաղությունը կարող է հաստատվել միայն ուժով գրաված տարածքների վերադարձի դեպքում: Ավելի վաղ մուսուլման քաղաքագետների, մտավորականների եւ կրոնական գործիչների հավաքը եւս ընդունել է Բոսնիայի բաժանման նախագիծը միայն սերբերի կողմից գրաված հողերի ազատման պայմանի դեպքում: Իսկ Խորվաթիայի նախագահ Թուջմանը պահանջել է հանել ՄԱԿ-ի խաղաղապահ զորքը Խորվաթիայի տարածքներից, որոնք գտնվում են սերբերի հսկողության տակ: Նախագահի կարծիքով, դա հնարավորություն կտա խորվաթներին այդ հողերն առնելու իրենց վերահսկողության տակ: Չնայած «կապույտ սաղավարտների» մանդատը վերջանում է այսօր, սակայն ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղարը Անվտանգության խորհրդից պահանջել է այն երկարացնել:

Քլինթոնը նահանջում է Սոմալիից

Քլինթոնը հայտարարեց Սոմալիում խաղաղապահ առաքելությանը որոշակի վերջնագիծ սահմանելու մտադրության մասին: Նախագահը նահանջեց իր խաղաղական ուղենիշից, հայտնելով, որ ՄԱԿ-ը վերաբերմունք պետք է ճշտի Մոգադիշոյի նկատմամբ եւ մտածի «Սոմալին սոմալցիներին հանձնելու» ռազմավարության մասին: Արդեն հայտարարվել է, որ ՄԱԿ-ի դրոշի տակ այնտեղ գտնվող 45.000 ամերիկյան զորքի կեսը շուտով տուն կվերադառնա:

Ամերիկյան օգնություն Պաղեստինին

ԱՄՆ Սենատի հանձնաժողովը հավանություն տվեց ՊԱԿ-ին օգնություն ցույց տալու ծրագրին, ուղղված Արեւմտյան ափի եւ Գազայի զարգացման նախագծերում ամերիկյան մասնակցության համար: Արտաքին հարաբերությունների հանձնախումբը թույլ տվեց Քլինթոնին մինչեւ հունվարի 1-ը անտեսել պաղեստինյան խմբերին օժանդակություն տալն արգելող օրենքները:

Համասեռամոլները կծառայեն բանակում

Նախագահ Քլինթոնը շահեց Կոնգրեսին առաջարկած իր «մի հարցրու, թող չասի» փոխզիջումը, որը վերաբերում էր համասեռամոլներին զինվորական ծառայության թույլատրելուն: Սենատի հաստատած այս նախագիծը Ներկայացուցիչների տանը շահեց 301 ձայն ընդդեմ 134-ի, սակայն նորակոչիկներին համասեռամոլության մասին հարցնելու առաջարկը մերժվեց:

Վթար Վենեսուելայում

Անցած առավոտ Վենեսուելայի մայրաքաղաք Կարակասի մոտ պայթել է գազի խողովակաշարը: Մոտակա մայրուղու վրա այդ պատճառով մի ավտոբուս եւ մի քանի մարդատար մեքենաներ են բռնկվել: Զոհվել են առնվազն 50 ուղեւոր: Համաձայն Վենեսուելայի պաշտոնյաների, վթարի մեղավորը հեռախոսային ընկերությունն է, որը գծեր անցկացնելուց քանդել էր խողովակը: Այլ տեղեկություններով, ավտոբուսը եւ բեռնատարը իրար հարվածելով ընկել էին գազամուղի վրա, պայթյունի պատճառ դառնալով: ■

digitised by A.R.A.R.@

Երեւան

Սերժ Սարգսյանը ընդունեց Ստուպիշինին եւ Գիլմորին

Սեպտեմբերի 28-ին Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության նախարար Սերժ Սարգսյանը ընդունեց Հայաստանում Ռուսաստանի արտակարգ եւ լիազոր դեսպան Վլադիմիր Ստուպիշինին: Դեսպանը շնորհավորեց նրան պաշտպանության նախարարի պաշտոնին անցնելու կապակցությամբ: Հանդիպման ընթացքում քննարկվեցին Ներքին սովորական սպառազինությունների մասին պայմանագրին առնչվող խնդիրներ:

Սեպտեմբերի 29-ին Հայաստանի պաշտպանության նախարարը ընդունեց նաեւ Հայաստանում Միացյալ Նահանգների դեսպան Հարի Գիլմորին: ՆՏ

Չիլիի լրագրողները այցելեցին սահմանամերձ շրջաններ

Օրերս Չիլիի կենտրոնական հեռուստատեսության աշխատակիցները այցելեցին Ադրբեջանի եւ Հայաստանի սահմանամերձ շրջանները: Ինչպես հայտնեցին Հայաստանի պաշտպանության նախարարության լրատվական ծառայությունից, Հայաստանում նրանք ծանոթացան ադրբեջանցի փախստական ռազմագերիների առօրյային: Ինչպես վկայեցին լրագրողները, ադրբեջանական իշխանությունների կողմից նրանց արգելվել էր տեսակցել հայ ռազմագերիներին: Ադրբեջանի թույլտվությամբ լրագրողներն ուղեւորվել էին միայն սահմանամերձ շրջաններ:

Հայաստանում հյուրերն այցելեցին պատմա-ճարտարապետական կոթողներով հայտնի վայրեր: ՆՏ

Հայաստան

Հ Գ-Խ ֆինանսավարկային հանձնաժողովի նախագահ Տիգրան Սարգսյանի անելով, անցած դեկտեմբերին, երբ քննարկվում էին խորհրդարանի բարեփոխումների տարբերակները, եւ ոչ մի տարբերակ չանցավ, Գ-Խ նախագահության 6 անդամներ բարձրացրեցին վերը նշված հարցը, նկատի ունենալով, որ նախագահությունն ինքը չի կարողանում արդյունավետ կազմակերպել Գերագույն խորհրդի աշխատանքները:

Ավելին, կարծիք կար, որ նախագահության փոփոխությունը բույթ կտա, որպեսզի Գ-Խ-ն բարեփոխումների այս կամ այն տարբերակն ընդունի: Մինչդեռ, վեց պատգամավորի ներկայացրած նախնական տարբերակով նախատեսվում էր Գ-Խ-ի վերակազմավորման միջոցով նոր նախագահություն ընտրելու տարբերակը, սակայն քվեարկությունից հետո անցավ Գ-Խ նախագահությանն անվստահություն հայտնելու հարցը:

Իհարկե, դեռեւս անհայտ է մնում, թե ի՞նչ լուրջ փոփոխություն կարող է մտցնել նախագահության հրաժարականը, եթե Գերագույն խորհրդի արդյունավետ աշխատանքի մեխանիզմները հստակեցված չեն:

Տիգրան Սարգսյանի կարծիքով, դա նախնառաջ աշխուժություն կմտցնի խորհրդարանի աշխատանքներում, կստիպի, որպեսզի պատգամավորներն ավելի ակտիվ մասնակցեն խորհրդարանի աշխատանքներին, եւ եթե ցանկություն ունեն նախագահության անդամ դառնալու, ապա ավելի գործնական աշխատանք տանեն պատգամավորների շրջանում:

Մի խոսքով, ստեղծված իրավիճակը բույթ կտա, որպեսզի պատգամավորները մի քայլ եւս անեն եւ ընդունեն խորհրդարանի բարեփոխումների որեւէ տարբերակ: Այլ դեպքում, Գերագույն խորհուրդը կդառնա կազմալուծված մի մարմին, որն ի վիճակի չէ որեւիցե որոշում ընդունել, քանի որ ներկա իրավիճակում Գ-Խ-ն յուրաքանչյուր որոշում ընդունում է միայն փոխզիջումով, որը նշանակում է, թե որեւիցե լուրջ փաստաթուղթ Գ-Խ-ն ի վիճակի չի լինի ընդունել: Պրն. Սարգսյանն անընդունելի համարեց, երբ խորհրդարանում հիմնականում հավաքվում են 125 պատգամավոր, որից 123-ը պետք է որոշում ընդունեն: Այդ իրավիճակից Գ-Խ-ն պետք է դուրս գա: Սակայն, ըստ պրն. Սարգսյանի, Գ-Խ-ն այսօր կանգնած է փակուղու առջեւ: «Այն տպավորությունը, թե իբր Գերագույն խորհուրդը աշխատում է, վտանգավոր ինքնախաբեություն է», ասաց Գ-Խ պատգամավորը:

ԳԵՐԱԳՈՒՅՆ ԽՈՐՀՐԴԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ ՎՏԱՆԳԱՎՈՐ ԻՆՔՆԱԽԱԲԵՈՒԹՅՈՒՆ Է

Նախագահության հրաժարականը՝ նույնպես

Դեռ անցյալ տարվա դեկտեմբեր ամսին բարձրացվեց Հայաստանի Գերագույն խորհրդի նախագահությանը անվստահություն հայտնելու հարցը: Սակայն խորհրդարանը հետաձգեց այդ հարցի քննարկումը եւ միայն վերջերս նախագահության հերթական նիստի ժամանակ Գ-Խ առաջին փոխնախագահ Արա Սահակյանի առաջարկով այն կրկին մտցվեց վերջին եռօրյա նիստերի օրակարգում:

Երեկվա նիստում ելույթ ունեցան երկու տասնյակից ավելի խորհրդարանականներ, որոնք հիմնականում ընդունեցին, որ Գերագույն խորհուրդը արդյունավետ չի կարողանում աշխատել: Ստեղծված փակուղային իրավիճակից դուրս գալու համար առաջարկվեցին տարբեր ելքեր: Մի մասի կարծիքով, անվստահություն պետք է հայտնվի ոչ թե Գ-Խ նախագահությանն ամբողջությամբ, այլ նախագահության անդամներին առանձին-առանձին: Մյուս խումբը առաջարկում էր, որ կրկին պետք է անդրադառնալ Գ-Խ բարեփոխումների խնդրին եւ ուղիներ որոնել խորհրդարանի աշխատանքը բարեփոխելու ուղղությամբ, կամ էլ ընդլայնել նախագահության կազմը նոր անդամներով:

Պատգամավոր Ֆերդինանդ Ղազարյանը նորից նշեց ողջ խորհրդարանի ինքնալուծարման հարցը, իսկ Վարդան Պետրոսյանը շեշտեց, որ Գերագույն խորհրդի աշխատանքների անարդյունավետ գործունեությունը կապված է նաեւ հանձնաժողովների ու դրանց նախագահների գործունեության հետ: Մինչեւ անգամ նշվեց, որ կան նախագահության անդամ հանձնաժողովի նախագահներ, որոնք իրենց հանձնաժողովների ընդունած որոշումներին դեմ են քվեարկում:

Կիմ Բալայանն ընդհանրապես հարցի բարձրացումը համարեց ժամանակավրեպ, իսկ Շավարշ Քոչարյանը նշեց, որ եթե անգամ նախագահությունը հրաժարական տա, ապա Գ-Խ-ն չի կարողանա ձեւավորել նոր նախագահություն: Գրիգոր Ավագյանը առաջարկեց, որ նոր նախագահության կազմում ներկա անդամները չառաջադրվեն: Մի խոսքով բոլորը, անգամ նախագահ Բաբկեն Արարքցյանն ու նրա առաջին տեղակալ Արա Սահակյանը բնական ու օգտակար համարեցին պատգամավորների ելույթները, բայց կրկին մեծ բանավեճ սկսվեց 13 առաջարկությունների քվեարկման կապակցությամբ:

Սակայն, քվորում չլինելու պատճառով հարցը հետաձգվեց մինչեւ հաջորդ երկուշաբթի:

Այսպիսով, ի՞նչ արժեք կունենա ՀՀ Գ-Խ նախագահությանն անվստահություն հայտնելը, լինի դա ամբողջությամբ, թե առանձին-առանձին: Կա՞ որեւէ իրավական նորմ, ըստ որի հարցը լուծում ստանա: Դա դեռ կորոշի Գերագույն խորհուրդը: Սակայն արդեն իսկ պարզ է, որ եթե խորհրդարանի նախագահությունը, որն այնքան շահագրգռված է իրեն վստահություն հայտնող պատգամավորների գնահատականներով, չցանկանա հարցի վերջնական լուծում, ապա ո՛չ քվորում կապահովվի, ո՛չ էլ վստահություն կստանան կամ չեն ստանա, ինչքան էլ որ ցույց տան, թե ձգտում են դրան:

ՀԱԿՈԲ ԱՍԱՏՐՅԱՆ

Բաքու

Ալիեւ. Կարեւորը գրավված տարածքների ազատագրումն է

Ադրբեջանի նախագահի պարտականություններն իրականացնող Հեյդար Ալիեւը հայտարարել է, որ հանրապետության ներկայիս իշխանությունների հիմնական խնդիրն է «բոլոր գրավված տարածքների ազատագրումը»: Երեքշաբթի հանդիպելով Բաքվի օդանավերիչների գործարանի կոլեկտիվի հետ, որ Ալիեւի թեկնածությունը առաջադրել է նախագահական ընտրություններին, Ադրբեջանի ղեկավարը կոչ է արել ուժերը մորիլիզացնել այդ խնդիրն իրականացնելու համար: Նրա կարծիքով, «հրադադարը հակամարտության գոտում, որը հնարավոր է դարձել Ռուսաստանի միջնորդությամբ, լավ հեռանկարներ է ստեղծում շրջանում կայուն խաղաղություն հաստատելու համար: Ադրբեջանի ղեկավարը երկրի բոլոր քաղաքական ուժերին առաջարկել է համախմբվել ազգային միասնության գաղափարի շուրջ եւ հայտարարել է, որ քաղաքական կուսակցությունների գործունեության համար կստեղծվեն բոլոր պայմանները: Խոսելով ԱՊՀ կազմում Ադրբեջանի ընդգրկվելու մասին, Ալիեւը կարեւորել է ԽՍՀՄ նախկին հանրապետությունների տնտեսական համագործակցության խնդիրը: Նա նաեւ շեշտել է, որ Ադրբեջանի մուտքը ԱՊՀ չի սահմանափակում նրա անկախությունը: ԻՖ

Վերսկսվել է նավթի մատակարարումը

Սեպտեմբերի 22-ին համաձայն միջկառավարական պայմանագրի, Ռուսաստանը վերսկսել է նավթի մատակարարումը Ադրբեջանին: Վերջինս 2 ամսով դադարեցվել էր, քանի որ Ադրբեջանը նախկինում ստացված վառելանյութի համար պարտքեր ուներ: BBC

Բանկը պարտք է 45 մլրդ մանաթ

Հանրապետության բնակչությանը Ադրբեջանի ազգային բանկի պարտքը հասել է 45 միլիարդ մանաթի: Ֆրանսիայից ստացվող գրեթե ամբողջ կանխիկ դրամն այսօր հատկացվում է պաշտպանության նախարարության կարիքներին: Սնարք

Ստեփանակերտ

ԼՂՀ-ում բժիշկները քիչ են

ԼՂՀ առողջապահության համակարգում առկա բազմաթիվ խնդիրներից մեկը կադրերի պակասն է: Ինչպես սեպտեմբերի 28-ին Նոյյան տապանի թղթակցին հայտնեցին ԼՂՀ առողջապահության նախարարությունում, հաստիքացուցակի համաձայն, հանրապետությանը հարկավոր է 840 բժիշկ, սակայն իրականում աշխատում են ընդամենը 224 բժիշկ: Հանրապետության մայրաքաղաք Ստեփանակերտում աշխատում են 181, Մարտակերտում 7, Ասկերանի շրջանում ընդամենը 2 բժիշկ: ՆՏ

Հարցում

Կեցցե՛ արվեստը կամ կայունության ու զարգացման սկիզբը

Հայաստանի հեռուստատեսության եւ ռադիոյի հասարակական կարծիքի ուսումնասիրման կենտրոնը հաճախ է անցկացնում արագընթաց հարցումներ: Այդպիսի մի հարցում անցկացվեց սեպտեմբերի 22-ին Հայաստանի նկարիչների տանը բացված «Մուրց» նկարիչների անկախ խմբի ցուցահանդեսի բացման օրը: Հարցումը նվիրված էր արվեստին: Արդյունքները մեկնաբանում է կենտրոնի տնօրեն, «Կարծիք» հեռուստահաղորդաշարի հեղինակ եւ վարող ՍԵՐԳԵՅ ԵՐԻՑՅԱՆԸ:

Արագընթաց հարցումները կարեւոր առավելություններ ունեն. պատասխաններն ավելի անմիջական ու առարկայական են: Մասնավորապես, մարդը, այս դեպքում գուցե ավելի շատ արվեստասեր, եկել է ցուցահանդես, ու դու փորձում ես նրան հարցնել հենց արվեստի ուրախությունների ու ցավերի մասին: Եւ պատահական չէ, որ հարցմանը փարդիկ մասնակցում էին մեծ սիրով: Անգամ նրանք, ովքեր այս կամ այն պատճառով դուրս էին մնացել հարցումից, հարցաթերթիկներ էին խնդրում, պատրաստակամություն հայտնում կարծիքներ արտահայտել:

Եւս մեկ անգամ հաստատելով ու հավաստելով ցուցահանդես եկած 184 այցելուների հետաքրքրությունը արվեստի նկատմամբ, ներկայացնենք որոշ արդյունքներ:

Հարցման մասնակիցների 59,4 տոկոսը ցուցահանդես էր եկել «հոգեկան բավարարվածություն ստանալու համար»: 20 տոկոսն ընտրել էր «առօրյա հոգսերից կտրվելու համար» պատասխանը:

Նշվել էին նաեւ այլ տարբերակներ. «Դա սովորություն է», «Այլ տեղ չունեի գնալու», «Դժվարանում եմ պատասխանել»:

Շատ կարեւոր էին երկրորդ հարցմանը («Ձեր կարծիքով, պե՞տք է հաճախակի կազմակերպել նման ցուցահանդեսներ») պատասխանները: Այստեղ միահամուռություն էին դրսեւորել հարցման մասնակիցները. 90,9 տոկոսը կողմնակից էր նման ցուցահանդեսների պարբերական կազմակերպմանը: Եւ միայն մի փոքր մասն է «ոչ» ասում: Հարցորդ պատասխանը մի փոքր «հակասություն» ունի այս արդյունքների հետ: Վերջին մեկ տարվա ընթացքում միայն 37,7 տոկոսն է այցելել որեւէ ցուցահանդես:

40,7 տոկոսի կարծիքով, արվեստը «ազգային մշակույթի պահպանման միջոց է», 27,4-ի համար՝ դաստիարակություն, 22,5 տոկոսն արվեստն իր համար աշխարհընկալման կամուրջ է համարել:

Այս եւ նման արդյունքների վերլուծությունը գալիս է հաստատելու այն անող հետաքրքրությունը, որ սոցիալական տարբեր խմբերի կողմից ցուցաբերվում է արվեստի նկատմամբ:

Այցելուների, այս դեպքում ասել է, թե հարցման մասնակիցների, թվում էին սոցիալական բոլոր խմբերի ներկայացուցիչներ՝ անգամ գործազուրկներ, տնային տնտեսուհիներ, թոշակառուներ: Տարիքային առումով ավելի շատ երիտասարդներն էին, 18–30 տարեկաններ՝ 56,5 տոկոսը:

Ոչ միայն հարցումների, այլեւ սովորական զրույցների ընթացքում մեր հարցման շատ մասնակիցներ ուշադրավ մտքեր էին արտահայտում: Նրանց կարծիքով, արվեստի նման զարգացումը մեծ ազդակ է հանրապետությունում որոշակի կայունության, որը կարող է սկիզբ դառնալ ընդհանուր զարգացման համար: Եւ շատերը մեզ հիշեցնում էին, որ արվեստի զարգացման նման մակարդակները շատ երկրներում սկիզբ են դարձել կտրուկ շրջադարձերի: Սրանք կարծիքներ, դիրքորոշումներ են, որոնք հաշվի չառնել չես կարող:

Մեր գեղանկարիչները, քանդակագործները բավականին բեղուն են դարձել: Այս ցուցահանդեսում ներկայացված շուրջ 100 գործեր վերջին մեկ տարվա ընթացքում են ստեղծվել: «Մուրց» խմբի անդամները՝ Գայլուս Գրիգորյանը, Գեւորգ Զավրուշյանցը, Հովհաննես Մեծ Գեւորգյանը, Գեւորգ Գեւորգյանը նշում էին, որ իրենց մեկ տարվա ընթացքում ստեղծած գործերի մի մասը հնարավոր չէր տեղավորել այս ցուցահանդեսում:

Եւ նման հետաքրքրության պետք է արձանագրել ոչ միայն գեղանկարիչների կամ քանդակագործների նկատմամբ: 28,7 տոկոսի համար հոգեհարազատ են արվեստի հենց այս տեսակները, 21,1 տոկոսի համար համերգները: Այցելուների 15,2 տոկոսի համար կինոն մնում է ավելի նախընտրելի ու մատչելի: 10,3 տոկոսը կուզենար դիտել բարձրարվեստ թատերական ներկայացումներ: Նշվել են նաեւ արվեստի այլ տեսակներ:

Այստեղից էլ հարցման մասնակիցների մտահոգությունը, որ ունեն արվեստի նկատմամբ: «Ի՞նչ պետք է արվի արվեստի պահպանման ու զարգացման համար» հարցադրմանը տվել են տարբեր պատասխաններ. «49,1 տոկոսի կարծիքով, պետք է ցուցադրվի պետական հասույթ մոտեցում»: Արվեստը պետք է հովանավորվի տարբեր կազմակերպություններ եւ բարերար-անհատների կողմից»: Այդպիսի դիրքորոշում է արտահայտել 42,3 տոկոսը: Եւ միայն փոքր մասն է (5,21) ասել, որ այսօր ժամանակը չէ այդ մասին մտածել» կամ «դժվարացել է որեւէ պատասխան տալ» (4,4 տոկոս):

Եթե փորձենք ընդհանրացնել, հարցման մասնակիցների մեծամասնության կարծիքով, արվեստը հոգատարության ու հովանավորության կարիք ունի: Այդ դեպքում նման համոզմամբ ավելի մեծարժեք ու բարձրարվեստ գործեր կստեղծվեն: Այլ խոսքով, արվեստասեր-արվեստագետ կապն ավելի ամուր պետք է դառնա: Իսկ դրա համար անհրաժեշտ է, որ տարվա բոլոր եղանակներին, առանձնապես ձմռանը, գործեն մեր ցուցահանդեսները, թատրոնները, համերգասրահները, եւ դրանք մատչելի լինեն ինչպես արվեստագետների, այնպես էլ արվեստասերների համար: ■

Հայտարարություն

1. ՀՀ աշխատանքի եւ սոցիալական ապահովության նախարարությունը հրավիրում է բոլոր ցանկացողներին մասնակցելու ս/թ հոկտեմբերի 1-ին, ժամը 11-ին կամերային երաժշտության տան հարակից այգում կազմակերպվող կենսաթոշակառուների աշխատանքների ցուցահանդես-վաճառքին:

2. ՀՀ աշխատանքի եւ սոցիալական ապահովության նախարարությունը խնդրում է բոլոր 100 եւ ավելի տարեկան ունեցող մարդկանց մինչեւ հոկտեմբերի 5-ը գրանցվել սոցիալական ապահովության բաժիններում ըստ ցանկացած վայրի:

digitised by A.R.A.R.@

ՀՈԳԵՎԱՐՔ, ԹԵ ԵՐԿՐՈՐԴ ՇՆՉԱՌՈՒԹՅՈՒՆ

Արտյոմ և Աբրահամ Ալիխանյանների կողմից 1942 թ. կազմակերպված առաջին գիտական արշավախումբը, որը 1942 թ. Արագած լեռան վրա կատարում էր տիեզերական ճառագայթների ուսումնասիրություն, 1943 թ. հիմնում է Ֆիզիկայի ինստիտուտը: Այն վերածնվում է 1962 թ., երբ հիմնվում է Երևանի օղակաձև արագացուցիչ-սինխրոտրոն ԱՐՈՒՍ-ը (Հայկական արագացուցիչ), 6 միլիարդ էլեկտրոն-վոլտ էներգիայով: Կարևոր գիտական արդյունքները, որոնք ստացվել են 40-60-ական թվականներին, մինչև օրս չեն կորցրել իրենց գիտական նշանակությունը: Բացի արմատական ֆիզիկայի հետազոտություններից, ԵրՖԻ-ը տալիս է բավականին կարևոր նշանակություն կիրառական ուղղություններին (կիսահաղորդիչների ռադիացիոն ֆիզիկա, բիոտեխնոլոգիա, ցածր ջերմաստիճանների ֆիզիկա, բժշկական միջուկաֆիզիկական սարքավորումների մշակում: Օրերս լրացավ ինստիտուտի 50-ամյակը: Ներկա էին բազմաթիվ հյուրեր արտասահմանից և ԱՊՀ երկրներից: Հանդիպեցինք Երևանի ֆիզիկայի ինստիտուտի ներկայիս տնօրեն ՌՈԲԵՐՏ ՄԿՐՏՉՅԱՆԻ հետ:

— Օրերս նշվեց Երևանի ֆիզիկայի ինստիտուտի 50-ամյակը: Տնտեսական և քաղաքական ճգնաժամի պայմաններում ինչպես է ապրում իր ժամանակին կարևոր նշանակություն ունեցող գիտական հիմնարկը:

– Երևանի ֆիզիկայի ինստիտուտն իր 50-ամյա հոբելյանը նշում է ճգնաժամի մեջ, սակայն առկա դժվարությունը ստիպում է գոյատևել մեր գիտությանը: Եվ անկախությունն իր ձևով է անդրադառնում մեր աշխատանքների վրա: Ի տարբերություն խորհրդային շրջանի, երբ ստիպված էինք համագործակցել միայն Խ. Միության երկրների հետ, այժմ անմիջականորեն կապեր ենք հաստատում արտասահմանի հետ, չհրաժարվելով նախկին համագործակցություններից: Ցանկանում ենք մասնակցել արտասահմանում մեծ արագացուցիչների վրա կատարվող փորձերին:

– **Այս էներգետիկ ճգնաժամում ինչպե՞ս կարողացաք աշխատացնել արագացուցիչը:**

– Գործի կեսը հաջողված է վերագրել կառավարությանը, առանց որի թույլտվության հնարավոր չէր լինի դա անել: Երկու ամիս աշխատելուց հետո կատարեցինք բավական հետաքրքիր աշխատանքներ, ստացանք նշանակալից արդյունքներ: Եվ արդեն ունենք կոնկրետ առաջարկություններ հովանավորող հիմնարկություններից, Հայաստանից, Ռուսաստանից և նույնիսկ արտասահմանից: Դա ունի նաև հոգեբանական նշանակություն. իրական աշխատանք ունենալն իր ազդեցությունն է թողնում մարդկանց հոգեբանության վրա:

– **Ինտելեկտուալ հիմքը, որն ուներ ինստիտուտը, բոլորին է հայտնի: Եվ 80-ականների շարժման խթանիչ ուժը հանդիսացող աշխատակիցներն այժմ հեռանում են ինստիտուտից. ի՞նչ եք կարծում, դա մեծ կորուստ չէ՞ ձեզ համար:**

– Ցավալի է, իհարկե, որ գնում են, որովհետև գնում են լավագույնները. վատերն արտասահմանում աշխատանք չեն գտնի: Բայց բոլորը չէ, որ կարող են աշխատել այս պայմաններում: Հարկ չէ նրանց մեղադրել: Աշխատանքը նրանց կյանքի գործն է: Իհարկե, կան նրբություններ. աշխատողները, որոնք կարող են գնալ կարճ ժամանակով, գերադասում են երկարաժամկետ պայմանագրեր: Նրանք պայմանագրեր են կնքում Ռուսաստանի, արևմտյան երկրների, Ամերիկայի հետ: Եվ երբ նայենք իրականության աչքերին, բոլորը չէ, որ ճողոպրում են: Շատերն այդ պայմանագրերի միջոցով կարողանում են կապ հաստատել ինստիտուտի և տվյալ հիմնարկության միջև: Նրանք մեր հենակետերն են այդ երկրների ինստիտուտներում: Պատվերները, որոնք ժամանակ առ ժամանակ կատարվում են ինստիտուտում, մեր աշխատակիցների կնքած պայմանագրերի արդյունքն են, որը քիչ չէ տնտեսական այս բարդ վիճակում գտնվող Հայաստանի, մի խումբ գիտնականների համար: Ճգնաժամի բացասական արտահայտությունը գիտության համար լրատվության դադարեցումն է, և այն ֆորմալ և ոչ ֆորմալ տեղեկությունը, որ տալիս են մեր աշխատակիցները, շատ կարևոր է: Երբ համեմատելու լինենք Հայաստանի հիմնարկությունների ընդհանուր վիճակի հետ, մենք գտնվում ենք բարվոք վիճակում, բայց նորմալ աշխատանքային պայմանների մասին խոսք լինել չի կարող: Նույնիսկ կրճատումը, որ այսօր սպառնում է շատ հիմնարկ ձեռնարկություններին, ինչ-որ տեղ շրջանցում է մեզ, որովհետև ինստիտուտի 1600 աշխատակիցներից եթե կրճատելու լինենք 40-ին, առաջ [illegible] գոյություն չենք ունենա: Ինստիտուտն ունի հզորություններ, արտադրություն, ունի կիրառական հետազոտություններ և մենք աշխատում ենք դրանց միջոցով գումարներ աշխատել: Անում ենք հնարավոր ամեն ինչ վերապրելու և եթե կուզեք նաև առաջ գնալու համար:

Հուսով ենք, որ աշխատակիցներն իրոք կաշխատեն չկորցնել իրենց դեմքը: Արտաքին տեսքից հոգևարք ապրող այս ինստիտուտը դեռ պիտի վերակենդանանա իր երկրորդ շնչառությամբ:

ՕՍԱՆՆԱ ԲԱՐՍԵՂՅԱՆ

Հայ-ադրբեջանական հանդիպումը կայացավ

Արդեն մի քանի օր է, ինչ իրադրությունը համեմատաբար հանգիստ է ինչպես Լեռնային Ղարաբաղի ռազմաճակատներում, այնպես էլ Հայաստանի սահմանամերձ շրջաններում: Բացառություն է կազմում թերևս միայն հայ-նախիջևանյան սահմանը, որտեղ վերջին օրերին իրադրությունը սրվել էր: Ինչ վերաբերում է հանրապետության հյուսիս-արևելյան սահմաններին, ապա այստեղ սեպտեմբերի 28-ին տեղի է ունեցել Հայաստանի և Ադրբեջանի զինվորական լիազոր ներկայացուցիչների հանդիպումը, որի ընթացքում ճշտվել են հրադադարի վերահսկման մեխանիզմները: Հիշենք, որ նման հրադադար էր հաստատվել սեպտեմբերի 20-ին` սահմանի Նոյեմբերյան-Կրասնոսելսկ և Ղազախ-Գետաշեն հատվածներում, սակայն արդեն հաջորդ օրը ադրբեջանական կողմը խախտել էր այն: Հայաստանի պաշտպանության նախարարությունից ստացված տեղեկությունների վրա հենվելով, Նոյյան տապան գործակալությունը հաղորդում է, թե հայկական պատվիրակությունը ղեկավարել է Հայաստանի գլխավոր սահմանապահ կոմիսար Գեղամ Հարությունյանը: Ընդ որում, կողմերը պայմանավորվել են անհրաժեշտության դեպքում նորից հանդիպել:

Ժամանակին նման հանդիպումները մեծ հաջողություն ունեին հայ-նախիջևանյան սահմանում, և պետք է սպասել, որ դրանք կվերսկսվեն` ստեղծված լարվածությունը թուլացնելու և տեղային հրադադար հաստատելու նպատակով:

«Ազգ»

Որտե՞ղ պետք է համբուրվեն սիրահարները

«Դուք այգիներում համբուրվո՞ւմ եք», կարծես այսպիսի մի հարցով էր «Գարուն» ամսագիրը տարիներ առաջ դիմել իր ընթերցողներին: Ինչքան գիտեմ, պատասխանները «ո՛չ, երբեք» և «անոր այդպիսիններին, թուք ու նախատինք» բնույթի էին եղել: Ամոթն ընդհանրապես մամուլին է, որ նման քաղքենիական ընդվզման ալիք բարձրացնելու վախից այլևս նմանատիպ հարցերի չի անդրադառնում:

«Սա ռոմանտիկանոց չէ, այլ մանկական այգի», համբույրներից տարված զույգին հայտարարել էին անակնկալ հայտնված ոստիկանները:

Խնդիրը առարկա չէ այն, որ մեր բոլոր այգիները միա՛յն մանկական են ու վաղուց արդեն միա՛յն անունով` նոսրացած ծառերով, խարխլված ծառուղիներով, աննստարան, չգործող խաղահրապարակներով և այլն: Էականը չէ և այն, որ նկարագրվող դեպքը տեղի էր ունեցել ուշ երեկոյան, երբ յուրաքանչյուր իրեն հարգող մանուկ ի՞նչ է անում... ճի՞շտ է, կաբելային հեռուստատեսությամբ էրոտիկ տեսաֆիլմ է նայում:

Իսկ մեր պատմության շարունակությունն այս է. կոպտորեն քաշքշել էին նրանց (առանձնակի կրքոտությամբ` աղջկան). «Խաղմա՛ս եք տանում ձեզ, խաղմա՛ս: Տանում ենք տելեվիզորով նկարենք»: Կինոաստղերի կարիերան ոչ բոլոր զույգերի, առավել ևս նրանց ծնողների ծանոթ-բարեկամ-հարազատների սրտով է, ուստի ինչպես այս, այնպես էլ գրեթե մյուս բոլոր դեպքերում ոստիկանները հասնում են սպասվող ազդեցությանը ու... հեռանում ծանրացած գրպաններով: Մանր գործ է` ոչ ոք չի ցանկանա բացահայտվել ու բացահայտել...

Հակառակ դեպքում գուցե հնարավոր լիներ գտնել այդ ոստիկաններին ու հենց նրանց «տելեվիզորով նկարել» ու ի լուր աշխարհի հայտարարել. ահա՛ անաղարտ նկարագրի տեր մարդիկ, որոնք ենթադրում են, թե ռոմանտիկանոցն այնպիսի մի տեղ է, որտեղ ընդամենը համբուրվում են: Ահա՛ մարդիկ, որ կուսական անեղծ կյանքով են ապրում և եթե նույնիսկ երեխաներ ունեն էլ, ապա դա աստվածածնյան անարատ հղիության առասպելի հերթական հաստատումն է լոկ:

Լավ, ծեծված ճշմարտությունը բնականաբար այն է, որ նրանք ընդամենը ի պաշտոնե են պարտավոր», իսկ կուսական անեղծ կյանքով չեն ապրել: Որտեղ, հետաքրքիր է իմանալ, որտե՞ղ չեն ապրել: Հետաքրքրության առարկան տվյալ դեպքում նախապայմանն է. որտե՞ղ են համբուրվել: Տա՞նը, ծնողների աչքի առաջ, կահավորված սենյակնե՞ր են վարձել, թե՞ «երիտասարդական» կամ ցանկացած այլ հյուրանոցում համարնե՞ր: Եվ եթե այո, ունեցել են այդ հնարավորությունը, ապա իրո՞ք այդպիսի... մեղմ ասած, անաղարտ նկարագրի տեր են, որ համբուրվելով հարցը փակվել է:

Մեծ է գայթակղությունն այդ ոստիկաններին մոտավորապես այսպիսի վերնագրով, թեմատիկ շարադրություններ հանձնարարելու` ««Նյու Յորք» (կամ դրսի որևէ այլ քաղաք) որպես համատարած ռոմանտիկանոց»: Անհրաժեշտ ու բավարար հիմքը կա` այնտեղ սիրահարները ոչ միայն այգիներում նստած են համբուրվում, այլև (որպիսի խայտառակություն) խոտերի մեջ պառկած և այլն:

Դա նրանց` անբարոյականության մեջ անհուսորեն թաղված, փտող ու նեխող աշխարհում, իսկ մեզ մոտ, ըստ ոստիկանների հավաստիացման, նրանց գործողություններն իրավական հիմք ունեն` «հասարակական վայրերում սահմանված կարգը խանգարելու համար պատասխանատվության մասին ինչ-որ օրենք է սահմանված (տուգանքն առավելագույնը 7 ռ. 20 կ. էր): Անկասկած ճշմարտությունը բոլորովին էական չէ, քանզի այս օրենքը հանգիստ կարելի է վերանվանել «Տվյալ պահին ծխախոտի փող չունեցող ոստիկանների» օրենքի:

Շփոթված սիրահարների հախից գալն այնքան էլ հաճար չի զգալիս պատշաճորեն խաղացվող նրանց խաչերի ու դանդալի նկարագրին: Գուցե իսկական ռոմանտիկանոցների տեղերը չգիտե՞ն: Հավատացի գիտեն ու դրանք անպայման նրանց ու նրանցից շատ ավելի զորեղների պաշտպանությունն ունեն:

Իմ սովորական հետաքրքրվող տեղերս մի երկու «այդպիսի» տեղերի մասին լսել եմ, մեկի տեղն էլ գիտեմ: Քաղխորհրդի այլի առաջ, տրանսպորտի ու հաղորդակցության նախարարության անմիջապես հարևանությամբ, Արմենթրեսի լուսանկարային ժամանակագրության գրասենյակի մոտ վերևի հարկում:

ԱՆՆԱ ԽՈՒՐՇՅԵԼՅԱՆ

Նիստերից բացակայող պատգամավորներին հնարավոր չէ «կարգի» բերել

Քվորումի բացակայության առայժմ անբացատրելի ցավից ազատվելու, կամ գոնե փոքր-ինչ դրա պատճառած ցավերը մեղմացնելու համար և Երքաղխորհրդի նստաշրջանում աշխատանքային լիարժեք մթնոլորտ ստեղծելու նպատակով առաջարկված դեռևս միակ կոնկրետ դեղատոմս կարելի է համարել Երքաղխորհրդի հերթական նստաշրջանի երեկվա նիստում խորհրդի մանդատային հանձնաժողովի առաջարկած որոշման նախագիծը, որը քվորումի բացակայության պատճառով դեռևս միայն նախագիծ է: Այդ նախագծով, հաշվի առնելով քաղխորհրդում պատգամավորների անհարկի բացակայությունների հետևանքով ստեղծված իրավիճակը, երբ ձախողվում են նստաշրջանները, քաղխորհուրդը որոշում է իրենց պատգամավորական լիազորությունները վայր դնելու առաջարկով դիմել նստաշրջաններից գերազանցապես բացակայող հետևյալ պատգամավորներին Անահիտ Ասատրյան, Կամո Վարդանյան, Ալեքսան Աբրահամյան, Արտյոմ Գալստյան, Արտակ Սարդարյան, Աշոտ Պետրոսյան, Բաբկեն Ղահրամանյան, Գևորգ Հովսեփյան, Գրիգոր Տեր-Ազարյան, Արմեն Մկոյան, Ավագ Խաչատրյան: Այս պատգամավորները 2-5-րդ նստաշրջաններին մասնակցել են 10-35 տոկոսով:

Նշված նախագիծը քննարկության կդրվի նույն երեքշաբթի, երբ նստաշրջանը, հույս ունենք, ի վիճակի կլինի, իսկ որոշ «սաբոտաժնիկ» պատգամավորներ ցանկալի կհամարեն շարունակել աշխատանքները: Առայժմ Երքաղխորհուրդը այլ ելք չունենալով նիստի բերել բացակայող պատգամավորներին, քանի որ օրենքն իր անկարողությամբ կապել է նրա ձեռքերը, ցանկանալով հարգել տալ նիստի եկող պատգամավորներին, իբրև միջոց ունի միայն մանդատային հանձնաժողովի առաջարկած որոշում-խնդրանքի նախագիծը. պատկերացնում եք, մի ամբողջ մայրաքաղաքային օրենսդիր իշխանություն իր աշխատանքները ձախողողներին հնարավորություն չունի պատգամավորական լիազորություններից զրկել, այլ ի վիճակի է միայն նրանց առաջարկել գնալ այդ քայլին: Իսկ եթե այդպիսի որոշում ընդունվի` առաջարկել ցած դնել պատգամավորական լիազորությունները, և այդ որոշմամբ ոչ ոք չընդառաջի, այսինքն` լիազորությունները ցած չդնի և շարունակի նիստի չգալ, ի՞նչ անել այդ դեպքում կամ կարո՞ղ է խորհուրդը որևէ բան անել նրանց, ստիպել նիստի գալ, կամ դառնալ «չպատգամավոր»: Ինչպե՞ս կարող է... Բա օրենքը... Մեռնեմ օրենքին... Քաղխորհրդի պատգամավոր եմ, օրենսդիր եմ ու օրենքի կողմն եմ, բայց գի... կներեք, նիստի չեմ գալիս... Ինչ կարող եք անել, որովհետև գիտեմ, որ հնարավորություն չունեք բան անելու, օրենքն իմ կողմն է:

Գ. Ն.

Սթափեցնող ազդ

Այսօր Վրաստանում գործում են ազգայնամոլ և արկածախնդիր ուժեր, որոնք բացեիբաց հանդես են գալիս սադրիչ ու վտանգավոր կոչերով: Այդպիսի մի երևույթի ականատես եղան Թբիլիսիի բնակիչներն այս տարվա հուլիսին: Մայրաքաղաքի ծայրամասի մեջ Ալեքսանդրյան կոչվող այգում, սովորաբար, հավաքվում են բնակարաններ փոխանակողները, վաճառողները և գնորդները: Այստեղ վերջերս, ի ցույց ամենքի, հայտնվեց մի ազդագիր հետևյալ բովանդակությամբ.

«Հարգելի հայրենակիցներ

Ձեր իսկ օգտի համար խորհուրդ ենք տալիս բնակարան չգնել ռուսներից և հայերից: Չէ՞ որ դրանք ինքնաբերաբար, ձրի ձեզ են հասնելու, քանի որ, ի վերջո, տերերը դրանք ստիպված կլինեն լքել»: Պլակատի հեղինակը, որպես «հասուն սիրալիրության արտահայտություն», պատկերել էր նաև հայհոյանք (կուկիշ):

Սրա հետ կապված մեկ փաստ ևս: Թբիլիսիի այլազգի քաղաքացիները լուրջ դժվարությունների են հանդիպում բնակարանի հարցում: Բանն այն է, որ քաղաքի Տեխնիկական գույքագրման բյուրոն կտրուկ արգելում է հայերին բնակարան սեփականաշնորհելը: Եվ դա հասկանալի է, քանի որ սկսվել է հայերի դիմումների մեծ հոսք: Սա, անշուշտ, «զգաստացրել» իշխանություններին, որոնք էլ արգելքներ և խոչընդոտներ են հարուցում:

ՌՈՒԲԵՆ ՉՈՒԽՐԿՅԱՆ

Խ. Աբովյանի անվան հայկական մանկավարժական ինստիտուտը բարձրագույն ուսումնական հաստատություն ընդունվելու համար հայտարարում է ընդունելություն նախապատրաստական դասընթացներում

Դասընթացներին կարող են մասնակցել բարձրագույն ուսումնական հաստատություններ ընդունվելու համար նախապատրաստվել ցանկացող բոլոր քաղաքացիները, անկախ տարիքից:

Պարապմունքներն անցկացվելու են ինստիտուտի բոլոր մասնագիտությունների գծով: Փորձառու և հմուտ դասախոսները կդասավանդեն այն առարկաները, որոնցից տվյալ մասնագիտությունների գծով ինստիտուտում սահմանված են քննություններ: Կազմակերպվելու է նաև հայոց լեզու (թելադրություն) առարկայից առանձին խումբ, ինչպես հայկական, այնպես էլ ռուսական կրթություն ունեցողների համար:

- Պարապմունքներին չհաճախելու կամ որևէ այլ պատճառով դասընթացից դուրս մնացած ունկնդիրներին մուծված գումարը չի վերադարձվում: Խմբում ունկնդիրների թիվը լինելու է 12-15:

Նախապատրաստական դասընթացներ ընդունվողները ներկայացնում են դիմում, կրթության վկայականի պատճենը (ուսումն ավարտածների համար), տեղեկանք ուսման վայրից (սովորողների համար), 1 լուսանկար (3x4 սմ չափի): Ուսման տևողությունը 9 ամիս է: Պարապմունքները սկսվում են 1993 թ. նոյեմբերի 11-ից, ժամը 16.15-ից: Փաստաթղթերն ընդունվում են մինչև նոյեմբերի 9-ը, ամեն օր, ժամը 13-17-ը (բացի կիրակի օրերից):

Հասցեն` Երևան-10, Խանջյան փողոց 5, 1-ին հարկ, թիվ 115 սենյակ:
Հեռախոս` 52-99-31:

ՌԵԿՏՈՐԱՏ

digitised by A.R.A.R.@

Առողջապահություն

ՈՒՆԵՆՔ ՀԻԱՆԱԼԻ ԲԺԻՇԿՆԵՐ, ՍԱԿԱՅՆ ԹՈՒՅԼ Է ՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ՀԱԳԵՑՎԱԾՈՒԹՅՈՒՆԸ

Ա. Միքայելյանի անվան վիրաբուժական ինստիտուտը մեկն է առողջապահության այն երեք հաստատություններից, որոնց կարգավիճակն այս տարվա սկզբից փորձնական կարգով համապատասխանեցվեց «Ձեռնարկությունների եւ ձեռնարկատիրական գործունեության մասին» ՀՀ օրենքի պահանջներին:

Ինչպես տեղեկացանք ինստիտուտի տնօրենից, բժշկական գիտությունների թեկնածու, վիրաբույժ Համլետ Թամազյանից, նրա ղեկավարած «ձեռնարկությունը» ձգտում է լավագույն ձեւով օգտագործել իրենց ընձեռած հնարավորությունները, եւ ամեն ինչ արվում է, որպեսզի ամենակարճ ժամկետում բժշկական համաշխարհային մակարդակի հասնեն: Տնօրենի բնութագրմամբ խորհրդային տարիների առողջապահությունը «բերի բժշկություն էր»:

Եւ դրա հիմնական պատճառը, ըստ նրա, հիվանդանոցների անհրաժեշտ տեխնիկական հագեցվածության պակասն ու բուժհիմնարկների կազմակերպական-կառուցվածքային լուրջ թերություններն են եղել: Բարեբախտաբար, Հայաստանի անկախությունից հետո առաջին խնդրի լուծման հարցում հանրապետության առողջապահության համակարգին եւ մասնավորապես ինստիտուտին էական օգնություն են ցույց տվել Սփյուռքի կազմակերպությունները, որոնց թվում պրն. Թամազյանը հատկապես առանձնացրեց Հայկական բարեգործական ընդհանուր միությունը եւ նրա նախագահ Լուիզ Սիմոն Մանուկյանին, Արթուր Ալթաջյանին, Ֆրանսիայից՝ Սերժ Սիմոնյանին եւ Միշել Դեփիշյանին, Հայ Առողջական ընկերության արտասահմանյան թեւերին:

«Այսօր նրանց շնորհիվ է, որ տեխնիկական վերջին խոսքով սարքավորվել եւ լիարժեք գործում են պլաստիկ եւ սրտի վիրաբուժության բաժանմունքները: Վերջերս լինելով Միացյալ Նահանգներում, հայ բարեգործների հետ ծրագրեր մշակեցինք ինստիտուտում նեյրովիրաբուժության, մանկական նեյրովիրաբուժության, օրթոպեդիայի եւ այլի վիրաբուժության բաժանմունքի տեխնիկական հագեցման վերաբերյալ: Նրանք կֆինանսավորվեն, եւ կտրամադրվեն անհրաժեշտ բոլոր սարքավորումները:

Եւ հպարտությամբ արդեն կարող ենք արձանագրել, որ ներկա դրությամբ մեր ինստիտուտը տեխնիկապես ավելի լավ է զինված, քան ամերիկյան շատ հիվանդանոցներ, եւ ավելի շատ սարքավորումներ ունենք, քան կարողացել էր ձեռք բերել Խորհրդային Հայաստանի առողջապահությունը 70 տարիների ընթացքում», ասաց Համլետ Թամազյանը:

Ինչ վերաբերում է կազմակերպչական-կառուցվածքային անհրաժեշտ վերակառուցումներին, ապա դրանք ակնհայտորեն ավելի երկար ժամանակ եւ համբերատար վերաբերմունք են պահանջելու: Բանն այն է, որ «Միջին բուժանձնակազմին մենք համարել ու, ցավոք, շարունակում ենք համարել մեր ստրուկները՝ մարդիկ, որոնք բուժական օղակում որեւէ դեր ունենալ չեն կարող: Իսկ երբ մոտիկից ծանոթացա արեւմտյան զարգացած երկրների հիվանդանոցների աշխատանքին, համոզվեցի, որ բժշկի կողքին միշտ էլ պետք է կանգնած լինեն բարձր որակավորում եւ պատրաստություն ունեցող քույրեր, որոնց, փաստորեն, մինչ այժմ ճիշտ չենք պատրաստել», ցավով նշեց ինստիտուտի տնօրենը:

Ահա թե ինչու, նույնպես ՀԲԸՄ-ի անմիջական օգնությամբ եւ աջակցությամբ արդեն մեկ տարի է, ինչ ինստիտուտ են ժամանել ամերիկյան միջին բուժանձնակազմի ներկայացուցիչներ, որոնք իրենց փորձն ու գիտելիքներն են հաղորդում հայ գործընկերներին: Նրանցից Մերիեն Հեյրը ասաց, որ հսկայական տարբերություն կա ամերիկյան եւ հայկական բուժհիմնարկներում աշխատող քույրերի իրավունքների ու պարտականությունների, հետեւաբար նաեւ պատրաստականության մեջ: Միացյալ Նահանգներում միջին բուժանձնակազմը եւ բժիշկները մի թիմ են կազմում: Ահա թե ինչու առաջինները հիվանդներին եւ կերակրում են, եւ խնամում, անպայման բացատրում նշանակված դեղերի նշանակությունը, հանգստացնում հուզված վիճակում գտնվողներին: Ավելին՝ պարզվեց, որ շատ գործողություններ, որոնք մեզ մոտ միայն բժիշկներն են կատարում, ԱՄՆ-ում վաղուց քույրերի անմիջական պարտականությունների մեջ են մտնում, օրինակ, կաթետրներ դնելը, սրտի մերսումը, ստամոքսում խողովակներ դնելը եւ այլն: Նրանք են հիվանդներին նախապատրաստում վիրահատության եւ հոգեպես աջակցում վերջինիս հարազատներին ու բարեկամներին...

Այս ամենն աստիճանաբար արդեն յուրացնում են նաեւ ինստիտուտում աշխատող միջին բուժանձնակազմի անդամները, որոնք, ինչպես ասաց տիկին Հեյրը, սովորելու մեծ ձգտում են դրսեւորում, սակայն փորձ չունենալու պատճառով դեռեւս այնքան էլ հմտորեն չեն գործում: Բացի այդ, ըստ նրա, ուսուցման արդյունավետությունը խանգարող էական հանգամանքներից մեկն էլ այն է, որ չկան համապատասխան դասագրքեր եւ ձեռնարկներ:

Բայց անկախ ամենից, անշուշտ կարեւորը բուժհիմնարկի կառուցվածքում բուժանձնակազմի վերապատրաստման աշխատանքները սկսելն է:

Ավելացնենք նաեւ, որ բժշկության համաշխարհային մակարդակին հասնելու երրորդ եւ ամենից հիմնական գործոնը, ինչ խոսք, բժիշկների բարձր որակավորումն է: Հուրախություն մեզ, այս հարցում հայկական առողջապահությունը ոչ քանակի եւ ոչ էլ առանձնապես մասնագիտացման տեսանկյունից խնդիր չունի: Եւ դրա հիմնական «մեղավորները», որքան էլ տարօրինակ լինի, խորհրդային «բերի բժշկությունը» եւ հայ հիվանդների մինչեւ վերջին պահը բժշկին չդիմելու սովորությունն են եղել: Լրիվ բարձիթողի արված հիվանդությունը ոչ այնքան կատարելագործված սարքավորումներով բուժելու երկարամյա անհրաժեշտությունը հայ վիրաբույժներին հրաշագործների է վերածել:

Այս խնդիրը եւս ինստիտուտը հաջողությամբ է լուծում: Իր աշխատակիցների աշխատավարձի չափը որոշելու իրավունք ունենալով, Համլետ Թամազյանը 100-200 հազար ռուբլի վճարելով հայ բժշկության ռահվիրաներին, նրանց ապահովել է դրամական միջոցներ հայթայթելու հոգսից, եւ նրանք արդեն հաճույքով են իրենց փորձը հաղորդում երիտասարդ գործընկերներին:

«Երբ բժշկության բոլոր «կախարդները» հավաքվեն մի տանիքի տակ (շատ քչերն են, որ դեռ չեն ընդունել մեր հրավերը), հանրապետությունը կունենա իր հզոր վիրաբուժության կենտրոնը եւ շրջաններից այստեղ վերապատրաստման եկած բժիշկներին միանգամից եւ շատ սովորելու հնարավորություն կտրվի: Այսինքն, Ա. Միքայելյանի անվան վիրաբուժության ինստիտուտի բովով անցած լինելը յուրահատուկ որակավորման նշան կլինի եւ նրանց, եւ բնակչության համար», ընդգծեց տնօրենը:

Սակայն սա այն գագաթնակետը չէ, որի մասին երազում է Հ. Թամազյանը: Նրա կարծիքով, հեռու չէ այն օրը, երբ Հայաստանը կդառնա ոչ միայն շրջանի, այլեւ համաշխարհային վիրաբուժության կիզակետերից մեկը: Այն հանգամանքը, որ Հայաստանի տեխնիկապես հագեցած, միջազգային մակարդակի միջին բուժանձնակազմ ունեցող հիվանդանոցներում բարձրակարգ եւ երաշխավորված բուժումն ավելի էժան կլինի, աշխարհի տարբեր ծայրերի շատ հիվանդների հայացքը կբեւեռի դեպի Հայաստան: Նրանք այստեղ կգտնեն իրենց առողջությունը, իսկ հանրապետությունը վալյուտային եկամուտների կայուն աղբյուր կունենա...

ՅՈՎՍԵՓ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Իրավական

Օտարերկրացու իրավունքները Հայաստանում

Երբ օրենքն ու օրինականությունը մշուշապատ են, մարդիկ, չիմանալով իրենց օրինական իրավունքները, ապրում են տարիներ շարունակ եւ երբեմն խնդրողի նվաստացուցիչ դեր ստանձնում դրանց հասնելու համար, դրանցից օգտվելու համար: Իսկ ընթացիկ մամուլի էջերում հայտնվող օրենք կոչվածի լեզուն հաճախ այնքան խրթին է լինում, խմբագրվածն այնքան անհաջող, որ ավելի շատ մոլորեցնում է, քան թե ինչ-որ պարզաբանումներ տալիս:

Երբ այս մտահոգությամբ դիմեցինք մեր օրինապահ մարմիններից մեկի աշխատակցին, վերջինս խուսափեց անկեղծ պատասխանել հարցին, երբ չհիշատակվի ոչ իր, ոչ էլ կազմակերպության անունը: Վերջիվերջո, ոչ թե անձն է կարեւորը, այլ երեւույթը, ասացինք ու լսեցինք պատասխանը, որը հետեւյալն էր. «Երբ ամեն ինչ մաքուր լինի ու հասկանալի, երբ բոլորին բացատրենք, խորհուրդներ տանք, ինչպես գործերը շահավետ վարել առանց օրենքի տառը խախտելու, այդ դեպքում ո՞ւմ եւ ինչի՞ համար պետք է բռնենք-տուգանենք, ինչպե՞ս մեր աշխատանքը փաստենք, չէ՞ որ մերն էլ դրանցից է կախված»: Լավ է ասված, պարզ, հասկանալի, ինչպես... ամենեւին ոչ օրենքը: Իսկ երբ օրենքն էլ դեռ օրենք չէ, այլ սոսկ նախագիծ, որի վրա տքնում են հանձնաժողովներ ու մասնագետներ, փորձագետներ, պաշտոնյաներ, այն ժամանակ օրենքի ուժ են ստանում ամենատարբեր կարգադրությունները, որոշումներն ու լրացումները: Դե եկ ու գլուխ հանիր թղթերի այս հեղեղից:

Հարցն ավելի է խրթին դառնում կամ դարձվում, երբ խնդրո առարկայի մի ճյուղը քաղաքացիության հետ է առնչվում: Այստեղ է, որ սկսվում է շահի ու վնասի փնտրտուքը բեկումը երկակի քաղաքացիության մեջ: Այդ պատճառով մենք փորձեցինք անդրադառնալ, պարզաբանումներ ստանալու նպատակով, իրավունքներից մի քանիսին, որոնք ունեն (կամ չունեն) մեր օտարերկրացի հայրենակիցները (եւ օտարերկրացիները առհասարակ) Հայաստանում, իրենք էլ հաճախ չկասկածելով այդ մասին:

Սեփականության արժանի հանգուցային եւ եթե ոչ ամենակարեւորը, ապա կարեւորագույն հարցերից մեկը սեփականության իրավունքն է: Սկսենք ՀՀ հիմնական օրենքից: Ըստ դրա, Հայաստանում սեփականության իրավունքի սուբյեկտներ են Հայաստանի Հանրապետությունը, իրավաբանական անձինք եւ քաղաքացիները, այլ պետությունները, օտարերկրյա իրավաբանական անձինք եւ քաղաքացիները: Անել կուզի, թվարկվածները սեփականատեր լինելու իրավունք ունեն Հայաստանի Հանրապետության տարածքում:

Հաջորդը սեփականության մասին օրենքն է: Օտարերկրյա քաղաքացիների սեփականությունը բաժնում նշվում է, որ ՀՀ քաղաքացիների սեփականությանը վերաբերող նույն օրենքի դրույթները կիրառվում են նաեւ օտարերկրյա քաղաքացիների՝ Հայաստանում գտնվող սեփականության նկատմամբ: Հողի նկատմամբ օտարերկրյա քաղաքացիների սեփականությունը բացառվում է:

Մյուս հիշատակությանը օտարերկրյա կողմի սեփականության մասին հանդիպում ենք «Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրական ակտեր եւ փաստաթղթեր»-ում: Ըստ դրանց, օտարերկրյա իրավաբանական անձինք Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով իրավունք ունեն Հայաստանի տարածքում որպես սեփականություն ունենալու արդյունաբերական օբյեկտներ եւ այլ ձեռնարկություններ, շենքեր, շինություններ եւ այլ գույք իրենց տնտեսական եւ այլ գործունեության իրականացնելու համար:

Ինչպես նշեցինք, Հայաստանի Հանրապետության տարածքում հողի նկատմամբ օտարերկրացիների սեփականությունը բացառվում է: Սակայն սա ամենեւին չի նշանակում, որ նրանք զրկված են հողի օգտագործման հնարավորությունից: Այդ է վկայում ՀՀ օրենքը գյուղացիական կոլեկտիվ տնտեսությունների մասին:

Հողերը ժամանակավոր օգտագործման տրամադրելու մասին հոդվածի մեջ նշված է, որ պետական սեփականության հողերը այլ պետություններին, իրավաբանական անձանց ու քաղաքացիներին, միջազգային կազմակերպություններին, միավորումներին եւ համատեղ ձեռնարկություններին կարող են տրամադրվել, սակայն միայն ժամանակավոր օգտագործման համար՝ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով:

Մեկ այլ հոդվածի մեջ, որը վերաբերում է հողի վարձակալությանը, ասվում է, որ վարձակալության պայմաններով հողը օգտագործման է տրամադրվում Հայաստանի եւ այլ պետությունների քաղաքացիներին, իրավաբանական անձանց, այլ տնտեսական կազմակերպություններին, ինչպես նաեւ միջազգային կազմակերպություններին եւ միավորումներին: Պետական սեփականության հողերի վարձատուներ են հանդիսանում ՀՀ Նախարարների խորհուրդը, ժողովպատգամավորների համապատասխան խորհուրդները՝ իրենց իրավասության շրջանակներում: Քաղաքացիների եւ կոլեկտիվ սեփականության հողերի վարձատուներ են այդ հողերի սեփականատերերը: Վարձակալության պայմանները որոշվում են կողմերի փոխադարձ համաձայնությամբ եւ վավերացվում են պայմանագրով: Հողերի ենթավարձակալությունը թույլատրվում է, երբ դա նախատեսված է վարձակալության մասին պայմանագրով:

Ինչպես տեղեկացանք Երեւանի քաղխորհրդի գործկոմի իրավաբանական բաժնի վարիչ Իշխան Նազարյանից, ցանկացած արտասահմանցի կարող է սեփականություն ունենալ Հայաստանում, ինչպես բոլորս: Տուն կամ բնակարան կարող է գնել ընդունված հիմունքներով, երբ նույնիսկ գրանցում չունի: Գնվածի ձեւակերպումն իրականացվում է ընդունված կարգով: Իհարկե, բոլորովին այլ հարց է, թե վերածած դոլարի ի՞նչ գնով է վաճառվում մեզ մոտ անշարժ գույքը: Անկասկած շահում է օտարերկրացին եւ տուժում է տեղացի բնակարանազուրկը: Բայց սա է պատերազմի, շրջափակման ու ճգնաժամի պայմաններում գոյատեւող երկրի դառն իրականության արտահայտություններից մեկը, վարկի արժեզրկման եւ անհեռատես քաղաքականության հետեւանքը: Սակայն դարձյալ դառնանք օտարերկրացիների իրավունքներին Հայաստանի Հանրապետությունում:

Ինչպես տեղեկացանք մեր մի քանի նախարարություններից ու գերատեսչություններից, գործարարության ոլորտում դրանք գրեթե չեն տարբերվում Հայաստանի քաղաքացիների իրավունքներից: Օրինակ, ՀՀ պարենի եւ մթերումների նախարարությունից հայտնեցին, որ օտարերկրյա քաղաքացիները կարող են սննդամթերքի, խմիչքի, ծխախոտի արտադրության պետական լիցենզիաներ ստանալ Հայաստանում, եթե իրենց գործունեությունը ծավալում են համատեղ ձեռնարկության կարգավիճակով:

ՀՀ ֆինանսների նախարարությունից տեղեկացանք, որ շահումներով խաղերի եւ խաղատների լիցենզավորման հարցում օտարերկրացիներն օգտվում են ՀՀ քաղաքացիների համար սահմանված նույն իրավունքներից:

ՀՀ առեւտրի նախարարությունը հայտնում է, որ մասնավորապես ալկոհոլային խմիչքների վաճառքի, հասարակական սննդի կազմակերպման, գրավատների հիմնման հարցերում արտասահմանցիներն օգտվում են ՀՀ ձեռնարկությունների գործունեության համար օրենքով նախատեսված իրավունքներից:

Ըստ ՀՀ հեռուստատեսության եւ ռադիոհաղորդումների տեսչությունից ստացված տեղեկության, ցանկացած կաբելային հեռուստատեսությամբ զբաղվելու լիցենզիաների տրման կարգը, ժամկետները եւ վճարի չափը սահմանված են ՀՀ Կառավարության 05.1991 թ. թիվ 16. 20.1991 թ. թիվ 415 որոշումներով եւ ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարության 1991 թ. հուլիսի 18-ի թիվ 22-14-1 կարգադրությամբ: Նշված կարգը գործում է ցայսօր եւ օտարերկրյա իրավաբանական անձանց ու քաղաքացիների գործունեության այս տեսակներով զբաղվելու իրավունքների սահմանափակում նշված ակտերով չի նախատեսվում: Իհարկե, ասվածով չեն սահմանափակվում օտարերկրացիների իրավունքները Հայաստանի տարածքում գործունեությամբ զբաղվելու մասին: Մենք ուղղակի փորձեցինք անդրադառնալ մի քանի ուշագրավ կետերի, որոնց շուրջ ծավալվող խոսակցությունները հաճախ ասեկոսներով համեմված, պահանջում են փոքրիշատե պարզություն մտցնել հարցում:

ԳՈՀԱՐ ՆՈՒՐԻՋԱՆՅԱՆ
ՄԱՐԻՏ ԲԵԿՅԱՆ

Հայտարարություն

Սեպտեմբերի 30-ին, ժամը 17-ին, Էջմիածին քաղաքի Կոմիտասի անվան մշակույթի տանը տեղի կունենա հանդիպում քաղաքացիական համաձայնության Սահմանադրության խորհրդի անդամների հետ: Սահմանադրության խորհրդի ներկայացրած Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության (հիմնական օրենքի) նախագծի քննարկմանը մասնակցելու են ՀԱԺԿ-ի, ՀԴԿ-ի, ՀՌԱԿ-ի եւ ԱԻՄ-ի ներկայացուցիչները:

Մուտքն ազատ է, հրավիրում ենք բոլորին:

digitised by A.R.A.R.@

Ֆինանսներ

Վ. ՋԱԶՄԱԴԱՐՅԱՆ. ՀԻՄԱ ԱՆԿԱՐԵԼԻ Է, ՈՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ԻՐ ԴՐԱՄԸ ՈՒՆԵՆԱ

Վերջերս Երեւանում էր գտնվում բանկային գործի ճանաչված գիտակ, Հայ գործարարների ֆորումի նախագահ, «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի նախագահության վարչության եւ վերստուգիչ մարմնի անդամ Վահե Ջազմադարյանը: Նա սիրով համաձայնելով հարցազրույց տալ մեր թերթին, հետաքրքիր եւ արժեքավոր դիտողություններ ու մտքեր հայտնեց մեր՝ հայկական իրականության մի շարք կնճռոտ հարցերի վերաբերյալ, այդ թվում՝ օտարերկրյա ինվեստիցիաների գրավման, Հայաստանում բանկային գործի եւ ինվեստիցիոն ընկերությունների զարգացման, տարադրամային պաշարների համալրման, ինչպես նաեւ հայ գործարարների ֆորումի եւ «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի գործունեության եւ այլնի մասին: Զրույցը համառոտագրված տեսքով ներկայացնում ենք ձեր ուշադրությանը:

— Պարոն Ջազմադարյան, նախ երկու խոսք ֆորումի աշխատանքների մասին:

— Երկու տարի է ձեռնամուխ եմ եղել գործին: Մինչ այդ կազմակերպությունը մեծ գործունեություն չի ծավալել: Այսօր վարչական լրատվական կենտրոններ ունենք աշխարհի չորս կողմերում (Բրազիլիա, Արգենտինա, Ամերիկա, Սիրիա, Լիբանան, այսինքն՝ ամեն տեղ): Մի գրասենյակ էլ բոլոր հարմարություններով, տեխնիկական ժամանակակից սարքավորումով, բացել ենք Երեւանում, էկոնոմիկայի նախարարության կից: Այն աշխատում է իբրեւ լրատվական կենտրոն եւ մեզ է ուղարկում այն բոլոր օրենքները, փաստաթղթերը, որոնք ընդունվում են Հայաստանում, նախագծերը, որոնք կարիք ունեն կապիտալի եւ տեխնիկական «նորահաղի»: Մենք մեր հերթին դրանք տարածում ենք Փարիզի մեր բյուրոյի միջոցով ամբողջ աշխարհում: Հայաստանի վերաբերյալ մի գեղեցիկ, 50 էջանոց գրքույկ ենք պատրաստել, որն այսօր ամենքի ձեռքին է, ունեն մեր բոլոր դեսպանատները, նախարարությունները, Հայաստանի մեջ գործ անելու փափագ ունեցող գործարարները: Այս գրքույկի մեջ շատ կարճ տրված է Հայաստանի պատմությունը, աշխարհագրությունը, արդյունաբերական կարողությունը, գյուղատնտեսությունը, հանքային հարստությունները, ինչ տեսակ կառավարում է եւ այլ անհրաժեշտ տեղեկություններ:

— Հայաստանը կարիք ունի ինվեստիցիաների, հատկապես արտերկրից: Ինչպե՞ս կարող ենք ինվեստիցիաներ գրավել, ո՞ր պայմանների դեպքում: Ի՞նչ է հուշում այս առումով համաշխարհային փորձը:

— Նախեւառաջ պետք է խաղաղություն տիրի երկրում, որովհետեւ դա ցանկացած երկրի ինվեստորի ամենամեծ վախն է անկախ այն բանից, որ Հայաստանի կառավարությունը որոշ երաշխիքներ տալիս է: Երկրորդ, թեեւ բավական դրական տեղաշարժ կա արդեն, այնուհանդերձ պետք է արագացնել, բարելավել այն բյուրոկրատական գործունեությունը, որը տեղի է ունենում նախարարությունների միջեւ:

— Հայաստանի համար կենսականորեն կարեւոր հարց է արտաքին առեւտրական հարաբերությունների զարգացումը:

— Անկասկած:

— Ֆորումը իր ծրագրերում ունի՞ դրույթներ Հայաստանի արտաքին առեւտուրը զարգացնելու վերաբերյալ:

— Մենք ունենք նման նպատակ: Առաջարկություններ արվել են այս առնչությամբ, բայց ինչպես կարող ենք ֆորումը ծառայեցնել այդ գործին: Նույնիսկ նպատակահարմարությունից ելնելով առաջարկեցինք տարբեր պետություններում հայկական դեսպանատներին կից գործել, որպեսզի ավելի իրական լինի նման հարաբերությունների ստեղծումը եւ զարգացումը, որպեսզի հնարավորություն լինի քաջալերել, աջակցություն ցույց տալ օտարերկրացիներին, սփյուռքահայերի կապիտալն ուղղել Հայաստան, գործունեություն ծավալել: Բայց առայժմ դա ցանկություն է, առաջարկություն:

— Բնական է, որ ոչ մի տնտեսություն չի կարող նորմալ գործունեություն ունենալ, երբ բանկային համակարգում խառնաշփոթ է: Այս առնչությամբ բացառություն չէ մեր բանկային համակարգը, որի վիճակը բեկադրված է օբյեկտիվ եւ սուբյեկտիվ պատճառներով: Որպես բանկային գործի մասնագետ ինչպե՞ս եք գնահատում մեր կառավարության վերջին քայլը՝ դրամական համակարգի միասնականացման եւ տնտեսական միության մասին Ռուսաստանի հետ մեր կնքած համաձայնագրերը, ի՞նչ կարելի է սպասել դրանցից:

— Հայաստանը չի կարող մենակ առնել իր դրամական համակարգով, իր տնտեսությամբ: Այդ իսկ պատճառով արված բանկային համակարգի առնչությամբ շատ ճիշտ քայլ էր: Երբ դեռ Վազգեն Մանուկյանն էր վարչապետ, ես եկա Հայաստանում իբրեւ կառավարության կողմից հրավիրված անձ եւ 10 օր մնալով, բոլոր դրամատները դիտելով, համակարգին ծանոթանալով, ուսումնասիրելով հետո, զեկույց ուղարկեցի կառավարությանը՝ Վազգեն Մանուկյանին եւ Հրանտ Բագրատյանին: Դրա մեջ ասում էի, որ մենք նախեւառաջ պիտի սկսենք մեր կենտրոնական դրամատան ստեղծումից եւ նշում էի, որ ոչ մի դեպքում այն չպետք է զարգացվի մինչ այդ եղած ռուբլու բանկի հիման վրա, պետք է նոր կառույց, նոր վարչություն, նոր տնօրինություն: Եւ օրենք միջազգային պահանջներին համապատասխան: Միջազգային բանկերը պատրաստ էին օգնել այդ հարցում: Փորձագետներ եկան Ֆրանսիայից, Ամերիկայից եւ այլ վայրերից: Դժբախտաբար, ինչպես տեսնում եմ, կենտրոնական բանկը ստեղծվել է մի նախկինում եղած դրամատան հիմքի վրա: Բացի այդ, խոստացույնս զգուշացրեցի, որ աջ ու ձախ բանկեր բացելու իրավունքներ չտրվեն, որովհետեւ այդ բանկերի վրա ոչ մի հսկողություն չկա:

— Բայց չէ՞ որ նման հսկողություն կարող է (պիտի) իրականացնի հենց կենտրոնական բանկը: Եթե ոչ՝ ապա որո՞նք են, այդ դեպքում, նրա ֆունկցիաները:

— Այո: Եւ կենտրոնական բանկը նախեւառաջ երեք մասնաճյուղերի պիտի բաժանվի: Մեկը՝ տեղական բանկերի վերահսկման համար, որ դրանք սխալ քայլեր չանեն: Դա մեզանում չեղավ: Երկրորդը՝ ըստ շուկայական եղած դրամի զանգվածի, համապատասխանաբար բարձրացնի կամ իջեցնի տոկոսները: Երրորդը առնչվում է ազգային դրամին:

— Ի դեպ, ազգային դրամի մասին: Ըստ ձեզ, ե՞րբ, ո՞ր հանգամանքներում եւ ինչպե՞ս կարող ենք ներմուծել այն:

— Հիմա անկարելի է, որ Հայաստանը իր դրամը ունենա: Պետք է սպասել, որ ներքին խնդիրները լուծվեն, էկոնոմիկան ոտքի ելնի, եւ այսմանից հետո միայն մեր դրամը կամաց-կամաց ներմուծել, ռուբլու հետ զուգահեռ: Ռուբլին չպետք է ճնշել: Եւ կամաց-կամաց շուկայում մեր դրամը կգտնի իր տեղը, որը կախված է առաջարկից եւ պահանջարկից: Դա է, որ թույլ կտա մեր դրամին իր գինը [illegible] դրամը համենայս: Բայց որպեսզի դրամը նախ [illegible] վստահության ներշնչի, պետք է նախեւառաջ տնտեսությունը ոտքի խաղաղություն կանգնեցնել, պետք է խաղաղություն լինի, եւ վերջում մենք պետք է երաշխիքներ ցույց տանք, որ մեր դրամն ունի ոսկի, արժույթ, դոլար: Իսկ դա կենտրոնական բանկի գործն է, որ ռեզերվներ ունենա (կոտակի) մեր դրամի համար: Դժբախտաբար այդպիսի ընթացք ես չեմ տեսնում:

— Ոչ միայն արտաքին աշխարհի հետ են մեր փոխանցումները կարգավորման կարիք զգում, այլեւ՝ ներքին:

— Կազմակերպման հարց է սա, միայն կազմակերպվածության եւ դրսի հետ հարաբերություն ստեղծելու: Այստեղի բանկերը պետք է իրենց թղթակցական հաշիվներն ունենան այլ դրամատներում, որտեսզի կարգադրեն եւ իրենց հաշվից կատարվեն վճարումներ: Բացի այդ, շատ կարեւոր է, եւ ֆորումը աշխատանքներ ձեռնարկում է այս ուղղությամբ, որ որեւէ հզոր օտարերկրյա դրամատուն Հայաստանում իր մասնաճյուղը բացի: Այդպես զգալիորեն կկարգավորվեն դրամական փոխանցումները միջազգային ասպարեզում, կատված առեւտրական (ներմուծման եւ արտահանման) վճարումների հետ, կխրախուսվեն արտասահմանյան գործարարները: Վստահությունը դրամատան հանդեպ կխթանի գործի ընթացքը:

— Մենք մեծապես թախծում ենք կանխիկ դրամի պակասորդի հետ...

— Դարձյալ վստահության հարց է: Երբ բանկերը հաստատուն հողի վրա, կենտրոնական բանկի հսկողության եւ օժանդակության տակ գործեն, այն ժամանակ վստահություն կներշնչեն, եւ Հայաստանի ժողովուրդը իր դրամը բարձի տակ չի պահի, կամ մասնավորին չի տա, այլ կգա ու կտա կամ բանկին:

— Տնտեսության եւ դրամի կարիքները հոգալու համար տարադրամ է պետք կուտակել: Երբ Հայաստանի համար տարադրամի ստացման ավանդական ձեւերը (հանգանակությունները, նվիրատվությունները) մի կողմ թողնենք, արդյո՞ք ի՞նչ ճանապարհներ եք տեսնում: Գուցե թե մասնավոր ձեռնարկությունների հաշվեհամարներին հայտնված դրամի արդեն զգալի մասի պարտադիր վաճառք կամ նման մի բան:

— Իհարկե, այսօր Հայաստանին պետք են այդպիսի օրենքներ: Սակայն, Հայաստանը մի ոսկու հանք ունի, որը մոռացության է մատնվել: Դա զբոսաշրջությունն է, վայրուսայի ձեռք բերման հզոր աղբյուր, որի կարողությունները չեն կարող երեւակայել: Երբ լավ հսկողություն իրականացվի, զբոսաշրջության նախարարություն լինի այստեղ, միլիոններ կմտնեն Հայաստան: Այսօր սփյուռքում 3 մլն հայ կա, որոնց մեջ 100-ից առնվազն 10-ը կցանկանա այցելել Հայաստան: Իսկ այստեղ զբոսաշրջիկի համար կազմակերպված ոչ մի հաստատություն չկա: Տակնուվրա վիճակ է օդակայանից սկսած մինչեւ հյուրանոցները: Մենք մի շարժ պատվիրեցինք, [illegible] դրամ ծախսեցինք, փորձագետների միջոցով էսյուդ պատրաստեցինք եւ առաջարկեցինք (նամակ եղելով), պրն. Բագրատյանին զբոսաշրջության նախարարություն ստեղծել: Որովհետեւ կոմիտեն, որ «Ինտուրիստի» մասնաճյուղն է, բացեիբաց ասեմ՝ կարողություն չունի: Աշխատանքի մեջ մասնագետ նշված էր, թե ինչպիսի՞ն պիտի լինի զբոսաշրջության նախարարությունը, ինչպե՞ս աշխատի, ինչպիսի՞ ճյուղավորումներ ունենա, տրանսպորտ եւ այլն: Բայց, ինչպես տեսնում եք... Երկրորդը, որ եւ Ռուսաստանը արեց, եւ այլ երկրներ են արել, կառավարությունը կարող է որոշ պարտադրանք կիրառել իր գործարարների նկատմամբ, սահմանելով իրենց հաշիվների վրա վաստակած տարադրամը պարտադիր փոխանակել տեղական դրամով: Բայց դա ժամանակավոր պիտի լինի: Քանի որ վաճառականի համար շատ կարեւոր է իր գործունեության մեջ ազատությունը: Վեց ամիս, մեկ տարի, երկու տարի հետո աստիճանաբար թեթեւացնելով, 100-ից 50 պահանջել, 40, 30, 20...

— Դուք հանդիսանում եք «Հայաստան» հիմնադրամի վերստուգիչ մարմնի եւ նախագահության անդամ: Երկու խոսք հիմնադրամի ֆինանսական գործունեության, հեռանկարների մասին եւ ահա սարակ ձեր գնահատականները այս առնչությամբ:

— Հիմնադրամի հոգաբարձու վարչությունը ստեղծվելուց ի վեր շատ մեծ գործ է կատարված աշխարհի չորս կողմերում: Բնականաբար սրա համար ժամանակ պետք եղավ, մեկ ամսվա մեջ չի արվել: Սփյուռքի բոլոր քաղաքներում, ուր էական քանակությամբ հայություն կա, կոմիտեներ են կազմակերպված: Տասնյակ երկրների մեջ արդեն այդ կոմիտեները ստեղծված ու գործում են (նման երկրների թիվը պետք է լինի երեսուն): Հիմնադրամը շատ հաստատուն քայլերով է քայլում, լավ է կազմակերպված, լավ հսկողության տակ է: Այս կարճ ժամանակամիջոցում արդեն մոտ 8 մլն դոլար է հավաքված: Որոշ բյուջեները հատկացված են Զանգեզուրի ճանապարհին, ադեսի գոտում եւ այլն: Ես անձնապես գնացել ամենը տեսել եմ, աղեսի գոտում ամեն ինչ լավ ուղու վրա է: Կարեւոր է վերստուգիչ մարմնի գործը, որը դժվար լինելով կապված է վստահության հետ: Այդ պատճառով այստեղի տնօրինության համաձայնությամբ, մեր վերստուգիչ մարմինը որոշեց հաշվեքննության մեծ հաստատություններից մեկին դիմել, որը ճանաչված է Փարիզում (250 պաշտոնյա ունի, վայելում է Ֆրանսիայի կառավարության վստահությունը, նրա ստորագրած փաստաթղթերը կառավարության կողմից ընդունելի են): Մենք հրավիրեցինք այդ հաստատության աշխատակիցներին Հայաստան: Եկան, 3 շաբաթ մանրամասն հաշվեքննություն արեցին եւ 40 էջանոց զեկույց պատրաստեցին, ըստ որի հիմնադրամի ֆինանսական վիճակը՝ 100-ից 99-ը դրական է: Հաշիվների կազմման համակարգն է միջազգայինից տարբերվում: Դա պիտի շտկվի: Կասկածի ոչ մի նշույլ, ոչ մի բացասական քայլ չկա: Իսկ 100-ից մեկն էլ կազմակերպչական բաներն են, փոքրիկ սխալներ, որոնք զուտ հաշվական են: Միայն կազմակերպականը պիտի փոփոխվի: Իմ Փարիզ վերադառնալուց հետո պիտի հիշատակված ընկերության հետ կազմենք նոր սխեմա եւ ուղարկենք այստեղ:

— Կա՞ արդյոք որեւէ խնդիր կապված տարբեր տարադրույթներով հիմնադրամի աշխատանքի հետ:

— Չորս-հինգ բանկում հաշիվներ ունի այսօր հիմնադրամը աշխարհում: Ոչ մի դժվարություն չկա: Միակ հարցը, որ այդ վալյուտան պիտի բերենք այստեղ, երբեմն վաճառենք տեղական դրամով, ծախսումներ կատարենք: Բայց այստեղ էլ խնդիր չկա, շատ պարզ ձեւով է գործը իրականանում: Եւ ազգային դրամը, որը գետեղված է արտասահմանյան բանկերի մեջ, տոկոսներ է բերում, իհարկե, ոչ այն մասը, որը ընթացիկ ծախսումների համար է ծառայում:

— Կարո՞ղ եք նշել, թե ինչ տոկոսներ են դրանք:

— Տարբեր են: Դոլարինը՝ 2,5, ֆրանկինը՝ 7, գերմանական մարկինը՝ 6 է տարեկան: Սրանք զորավոր դրամներ են, այդ պատճառով քիչ տոկոսներ են տալիս: Երբ դրամը տկար է, այն ժամանակ է բարձր տոկոսներ տալիս:

Իսկ մեր պարագայում այսպես էլ շատ օգտավետ է:

Զրույցը վարեց
ՄԱՐԳԱՐ ՄԵՆԵՏՅԱՆԸ

Բեյրութ

Դոկտ. Զահրեդդինի նոր գիրքը

Երեք ամիս առաջ ՀՈՒԿ-ի եւ ԹՄՄ-ի հրավերով Երեւանում գտնվող արաբ պատմաբան, գրող, հայագետ եւ հասարակական գործիչ դոկտոր Սալեհ Զահրեդդինը ծննդավայր վերադարձավ Բեյրութ: Լիբանանցի մտավորականը իր հետ Հայաստանից տարել էր բազում տպավորություններ, հուշեր եւ մտորումներ, ինչպես նաեւ քաղաքական, հասարակական եւ մշակութային գործիչների հետ անցկացրած հարցազրույցներ: Եւ ահա այս բոլորի արդյունքում դոկտ. Զահրեդդինը եւս մի գրքով լրացրեց իր հեղինակած հայագիտական աշխատությունների շարքը: Նոր գիրքը, որ լույս է տեսել Բեյրութում, կոչվում է «Հայաստանը եւ շրջափակումը. այցի տպավորություններ»: Գրքի առաջին մասում հեղինակը համառոտ անդրադարձել է «Հայաստանի եւ հայերի» պատմությանը:

Երկրորդ մասում նա զետեղել է իր անցկացրած հարցազրույցները ՀՀ խորհրդարանի նախագահ [illegible], ՀՈՒԿ ատենապետ Ռուբեն Միրզախանյանի, արտաքին գործերի նախարարության արաբական բաժնի վարիչ Արշակ Փոլադյանի, ԳԱ արաբական հարաբերությունների մշակութային [illegible] նախագահ Դավիթ Վարդանյանի, Մատենադարանի տնօրեն Սեն Արեւշատյանի հետ, ինչպես նաեւ մեր անցկացրած հարցազրույցը դոկտ. Զահրեդդինի հետ: Երրորդ մասում հեղինակը մի քանի ակնարկով շարադրել է իր հայաստանյան այցից ստացած տպավորությունները:

Այս աշխատության նշանակությունն կայանում է նրանում, որ այն արաբ ընթերցողներին անկեղծ եւ ճշմարտացիորեն ներկայացնում է Թուրքիայի եւ Ադրբեջանի կողմից Հայաստանի եւ ԼՂՀ-ի նկատմամբ իրագործված հնգամյա շրջափակումը՝ իր բոլոր հետեւանքներով հանդերձ: Գրքում լուսաբանված են նաեւ հայ-արաբական կապերի այժմյան եւ հեռանկարային ուղղվածքը, հայոց պատմությանն ու մշակույթին վերաբերող այլ հարցեր:

Հիշեցնենք կարգով նշենք, որ դոկտ. Զահրեդդինը իր բարձրագույն ուսումը ավարտել է Փարիզի VII համալսարանում, որտեղ ձեռք է բերել մագիստրոսի եւ դոկտորի վկայականները՝ պատմության եւ քաղաքագիտությունների գծով: Նա հրատարակել է շուրջ մեկ տասնյակ աշխատություններ, որոնցից են «Հայերը. ժողովուրդ եւ դատ», «Ղարաբաղ. ինքնորոշման եւ բռնակալության ծրագրերի միջեւ» եւ «Թուրքական ծավալապաշտությունն արաբական աշխարհում եւ Իրանում» (հրատարակված դոկտ. պրոֆ. Ի. Ռեզայի մասնակցությամբ) եւ այլն: Նրա հետ ունեցած մեր հարցազրույցում («Ազգ», հուլիս 6, 1993 թ.) նա հայտնեց, որ շուտով լույս կտեսնի իր գիրքը՝ «Թուրքական դերի վտանգներն արաբական աշխարհում»: Նա նշեց նաեւ, որ որոշ ժամանակից ի վեր սկսել է պատրաստել հետեւյալ գրքերը՝ «Հայ կուսակցությունները եւ կազմակերպությունները», «Հայ ականավոր մարդկանց հանրագիտարան» եւ «Հայ մշակութային եւ հասարակական միությունները»:

Մեր խորին երախտագիտությունը հայտնելով արաբ մտավորականին իր ընծայած ջանքերի համար, ցանկանում ենք նրա կարեւոր իղձերի եւ մտադրությունների իրականացում:

Ա. ՍԻՄՈՆՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

Ռուսաստան

ՆՈՐ ՀԵՂԱՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆԸ ԿԱՐՈՂ Է ԱՆԱՐՅՈՒՆ ՉԼԻՆԵԼ

Սեպտեմբերի 21-ին Ռուսաստանի նախագահ Բորիս Ելցինը հրամանագիր ստորագրեց երկրի բարձրագույն օրենսդիր իշխանությունները ցրելու եւ նոր ընտրություններ նշանակելու մասին: Ի պատասխան դրա, Գերագույն խորհուրդը հրավիրեց ժողովրդական պատգամավորների համագումար, որը իմպիչմենտի ենթարկեց Ելցինին, ընտրեց նոր նախագահ, նշանակեց մի շարք նոր նախարարներ: Ստեղծված իրավիճակը կարող է թվալ բավականին ծիծաղելի՝ 2 նախագահ, երկուական ՆԳ, պաշտպանության եւ անվտանգության նախարարները, որոնցից յուրաքանչյուրը պնդում է, որ ինքն է իսկականը, մարզեր ու երկրամասեր, որոնք չեն ճանաչում դրանցից ոչ մեկին եւ իսկապես մի երկիր իր նավթի ու ոսկու հանքերով, միջուկային զենքերով եւ բազմամիլիոն բնակչությամբ, որը նայում էր վերեւ, ջանալով հասկանալ, թե այս հասուն այրերը ինչու են վիճում:

Կողմերն ամեն ինչ արեցին այս գործընթացում կոմպլիկանը ավելացնելու համար՝ Ելցինը սկսեց դաչաններ ստեղծել եւ բաժանել պատգամավորներին, վերջիններս ստանալով կաշառքները, անմիջապես հայտարարում էին իրենց հրաժարականի մասին: Այնուհետեւ նախագահը բնակարաններ, առողջարանների ուղեգրեր եւ մեծ գումարներ բաշխեց մյուս պատգամավորներին, եւ քանի որ սա էլ չօգնեց, անջատեց Սպիտակ տան էներգամատակարարումը եւ հարյուրավոր զինվորներով սկսեց պաշարումը: Հակառակ կողմի գործողությունները թերեւս ավելի հետաքրքիր էին՝ նոր նախագահ ընտրեց, Ռուցկոյը աշխարհազոր կազմեց եւ 50 ավտոմատավորներով պատրաստեց դիմագրավել աշխարհի ամենահզոր բանակներից մեկին, պատգամավորները երբեմն ճեղքում էին պաշարումը եւ իրենց հետ մի քանի համախոհ էին տանում-բերում:

Ընտանեկան այս վեճերի մշտական հարթեցնողը՝ Սահմանադրական դատարանը առաջին իսկ գիշերը իր կարծիքը հայտնելով, ինքնամեկուսացավ խնդրի լուծումից:

Այժմ հաստատված վիճակը կարելի է բնութագրել որպես իշխանությունների պառակտում եւ իշխանական կառուցվածքի կաթված: Ընդ որում, խոսքը վերաբերում է բոլոր ճյուղի եւ մակարդակների իշխանություններին: Տեղական գործադիր իշխանության ղեկավարները հիմնականում լինելով նախագահի կողմից նշանակված, իրենց հավատարմության հավաստիացումներն են հղում նրան, իսկ ընտրված օրենսդիր իշխանությունները քննադատում են Ելցինի հրամանագիրը: Հիրավի՝ կայսրինը կայսրին, աստծունը՝ աստծուն:

Ամբողջ երկրով մեկ վերացել է միասնականության, մեկ ազգ լինելու զգացումը: Յուրաքանչյուր իշխանավոր ճանաչում է միայն իրեն հաճելի իշխանությանը, կամ էլ, ավելի հաճախ, ոչ մի իշխանություն չի ճանաչում: Իզուր չէ, որ արդեն հնչում են ձայներ ՄԱԿ-ի եւ ԵԱՀԽ-ի հսկողությամբ ընտրությունների անցկացման, նույնիսկ կապույտ սաղավարտավորների մասին: Կենտրոնը չի կարողանում հավաքել հարկերը: Փաստորեն, վերջին օրերի անցքերն ամբողջ Ռուսաստանով մեկ ոչ միայն թուլացրել են, այլեւ հրահրել են անօրինականություն, անիշխանություն եւ անջատողականություն: Եւ ամենեւին պատահական չէ, որ վերսկսվել են Ուրալյան եւ Մերձվոլգյան հանրապետությունների ստեղծմանն ուղղված գործողությունները:

Ի վերջո, երբ փորձենք համեմատել կատարվողը 1991 թ. օգոստոսյան դեպքերի հետ, ապա իրերի պարզեցված ընկալման դեպքում ասացվում է, որ ինչպես այն ժամանակ մի խումբ «կոմունիստների» «հակադեմոկրատական» գործողությունների հետեւանքով փլուզվեց ԽՍՀՄ-ը, այնպես էլ այժմ «դեմոկրատներն» են սասանում կայունության հիմքերը:

Տեղի ունեցածում թերեւս ամենաանհասկանալին Ելցինի «կացնով կտրելու» քաղաքականությունն է: Ըստ էության նա իր հրամանագրերով եւ կադրային տեղափոխություններով հաջողությամբ չեզոքացնում էր ընդդիմությանը: Սակայն իր հեղափոխական քայլերով Ելցինը արթնացրեց բնազդներ, լիցքավորեց ոչ միայն պատգամավորներին, այլեւ ավելի լայն զանգվածներ: Բնական է, որ Սպիտակ տանը նիստերի գումարումը ոչ միայն կարելի էր կանխատեսել, այլեւ կանխարգելել, թեկուզեւ այժմյան զորերը հրամանագրի հրապարակման հետ միաժամանակ տեղադրելով: Այլապես տպավորություն է ստեղծվում, որ կողմերը տենչում են հակամարտության խորացման եւ ընդլայնման: Ի վերջո, հայտնի է, որ ցանկացած հեղափոխություն ծնում եւ պայմանավորում է հակահեղափոխականություն, այն թուլացնում եւ պահանջում է կտրուկ քայլեր նաեւ ընդդիմության կողմից: Տարբեր քաղաքական ուժերի կողմից երկար ժամանակ ծամծմված եւ, ի վերջո, նախագահին մատուցված միաժամանակյա ընտրությունների տարբերակը, ըստ էության, ոչինչ չի փոխում քաղաքական ուժերի դասավորության եւ իշխանությունների լեգիտիմության ու սահմանադրականության տեսակետից: Այն միայն կարող էր հանգստացնել կրքերը, առաջացնել միայն զուտ բարոյական փոխզիջում: Սակայն Ելցինը մերժեց ցանկացած փոխզիջման հնարավորություն, դրանով ավելի հրահրելով արդեն մարելու միտումներ ցուցաբերող կրակը: Հեղափոխության մյուս առանձնահատկությունն այն է, որ նա արյուն է պահանջում: ԱՊՀ միացյալ զինված ուժերի շտաբի մոտ տեղի ունեցած միջադեպի քաղաքական կողմը կարծես թե կառավարական ուժերը դժվարանում են հաստատել: Իսկ Սպիտակ տան շուրջը հատուկ ռեժիմ հաստատելու եւ զինվորական հսկողություն մտցնելու գործողությունները ըստ էության մեծ հնարավորություններ են ստեղծում նոր զինված բախումների համար:

Փաստորեն, 1993 թվականի սեպտեմբերյան հեղափոխության հետեւանքով Ռուսաստանը դառնում է ավելի անկայուն ու հակասական երկիր, պայքարի, ուժերի նոր վերաբաշխման ու ավելի բեւեռացման ասպարեզ:

Հիրավի, Ռուսաստանը մտքով չես ըմբռնի:

ԱՂԱՍԻ ԵՆՈՔՅԱՆ

Չեխիա

Վացլավ Հավելը վերադարձել է իր ժառանգությունը

Չեխոսլովակիայի նախկին նախագահ, այժմ Չեխիայի նախագահ Վացլավ Հավելը, ըստ «Մլադա ֆրոնտա դնես» թերթի հաղորդման, Պրագայի հին շրջաններից մեկում գնել է ամառանոց: Այն արժե 40 միլիոն կրոն, այսինքն, գրեթե մեկուկես միլիոն դոլլար: Այդ կապակցությամբ նորից մեծ հետաքրքրություն առաջացավ ոչ այնքան Հավելի գրքերի եւ հոդվածների նկատմամբ, որքան նրա եկամուտների եւ ծախսերի: «Մլադա ֆրոնտա դնես» թերթը որոշեց պարզաբանել որոշ հանգամանքներ, դիմելով հանրահայտ գրողին եւ պետական գործչին:

– Չե՞ք զգում, որ հասարակայնության հետաքրքրությունը Ձեր գույքային գործերի նկատմամբ իրավացի է:

– Ինձ թվում է, որ հասարակությունն այդ իրավունքն ունի, - պատասխանեց Հավելը: Ժողովրդավարական որոշ երկրներում քաղաքագետները նույնիսկ պարտավոր են հրապարակայնությանը հանձնել նման գործերը, եկամուտների մասին տվյալները: Վատ չէր լինի, որ նման բան լինի նաեւ մեզ մոտ:

– Կոմունիստական դարաշրջանում կասկածում էին, որ կոմունիզմի դեմ պայքարում եք զուտ այն պատճառով, որպեսզի վերադարձնեք Ձեր ընտանեկան հարստությունը, սակայն Դուք պնդում էիք, որ Ձեր ընտանիքին երբեմնի պատկանող ձեռնարկությունների, ինչպես նաեւ բուն ձեռնարկատիրության նկատմամբ ոչ մի հետաքրքրություն չունեք: Սակայն, համաձայն իրավունքների վերադարձման օրենքի, Դուք ընդունել եք Ձեր նախնիների գույքը: Ես այստեղ հակասություն եմ տեսնում:

– Դա ավելի շուտ առեղծված է: Փոխվել եմ ոչ թե ես, այլ իմ ճակատագիրը: Ես երբեք չէի մտածում մեր ձեռնարկությունների վերադարձման մասին, եւ երբ այդ հարցը ծագեց, ես պարզապես չգիտեի ինչ անել: Նման առեղծվածներ ինձ ուղեկցում են ողջ կյանքում:

– Սակայն Դուք կարող էիք հրաժարվել այդ իրավունքից:

– Տեսականորեն՝ այո: Սակայն կյանքում դա հնարավոր չեղավ տարբեր պատճառներով: Նախեւառաջ, ես միակ ժառանգը չեմ եւ իրավունք չունեմ հանդես գալ ամբողջ ընտանիքի անունից կամ նրան ստիպել հրաժարվել ժառանգությունից հօգուտ պետության: Իմ եւ եղբայրներիս որոշման մեջ դեր խաղաց նաեւ այն, որ «Լյուցերնան» եւ «Բարանդովը» գտնվում էին այնպիսի ողբալի վիճակում, որ նրանց կարող էր փրկել միայն ռուսափույթ սեփականացումը, իսկ վերադարձման իրավունքը նրա տեսակներից էր:

Չարժեր հրաժարվել նաեւ որպես նախագահ: Չէ՞ որ դրանով իսկ ես կասկածի տակ կդնեի վերադարձման բուն սկզբունքը, այսինքն, կոմունիստական վարչակարգի կողմից բռնագրավված անշարժ գույքն օրինական սեփականատիրոջը վերադարձնելու մասին: Ես չէի կարող հրաժարվել այն գործի նկատմամբ պատասխանատվության ձգտումից, որին իրենց կյանքն են նվիրել իմ նախնիները: Նաեւ նրանց համար, ում մեզանից հետո կփոխանցվի այդ գույքը:

Վացլավ Հավելի պապը՝ հայտնի ճարտարապետը եւ բիզնեսմենը, Պրահան զարդարեց բազմաթիվ շենքերով՝ չեխական մոդեռնի ոճի հուշարձաններով: Նրանց թվում է նաեւ այն բազմահարկ շենքը, որի վերջին հարկում, իր հայրական բնակարանում եղբոր ընտանիքի հետ ապրում է նաեւ Հավելը: Նրա պապի ամենահանրահայտ կառույցը գտնվում է Վացլավյան հրապարակից երկու քայլի վրա: «Լյուցերնան» ռեստորանների, զվարճանքի հիմնարկությունների համալիր է: Հավելի հայրն այդ ավանդույթը շարունակեց, իսկ նախագահի հորեղբայրը հիմնեց հանրահայտ «Բարանդով» կինոստուդիան եւ կառուցապատեց նրան հարող բնակելի շրջանը:

Նախագահը հայտնեց, որ «Լյուցերնայի» ռեստորանները եւ «Բարանդովը» գտնվում են վթարային վիճակում, անհրաժեշտ է հիմնովին վերակառուցում, այժմ որոնում են ներդնողներ: «Առայժմ ինձ եւ եղբորս պատկանող գույքը տնօրինում են հարսս եւ կինս», նկատեց Հավելը: «Լյուցերնայի» գործերի մեջ խառնվել նա չի ցանկանում՝ միայն տալիս է ընդհանուր ուղղություն: Նա չի ցանկանում, որ այնտեղ լինի միայն կազինո: Չօգտագործվող գույքը նա մտադիր է տալ երկարատեւ վարձով կամ վաճառել:

Չէ՞ որ անհրաժեշտ է ամառանոցի պարտքը վերադարձնել: Միջոցներ են հարկավոր շենքի վերակառուցման, կահավորման եւ պահման համար: «Եթե ինձ հասնեն արվեստի գործեր, ապա նրանց մեծամասնությունը ես կհանձնեի պետությանը: Իմ կողմից չօգտագործվող գույքին տիրանալու անհրաժեշտություն չեմ զգում: Սակայն իմ պարտքն է հոգալ, որ ամեն ինչ հայտնվի բարի ձեռքերում», այսպես է տրամաբանում նախագահը:

– Իսկ ինչո՞ւ եք գնել հատկապես այդ ամառանոցը՝ Պրաժսկայա Գրադի մոտակայքում:

– Այն բնակարանը, ուր կնոջս հետ բնակվում եմ, գնալով նեղ է դառնում մեզ համար: Բացի այդ, շենքը ենթակա է հիմնական վերանորոգման: Ահա թե ինչու որոշեցինք գնել մի ընդարձակ բնակարան: Կարծում եմ, որ մինչեւ օրերիս վերջը հասարակական գործիչ կմնամ, անկախ նրանից, թե որքան երկար կզբաղեցնեմ այս պաշտոնը: Ես ցանկանում եմ անվանի հյուրերին ընդունել արժանավայել շենքում:

– Ինչպե՞ս եք ծախսում նախագահական աշխատավարձը:

– Այդ փողերը ես լրիվ իմը չեմ համարում: Աշխատում եմ խստորեն առանձնացնել այն ծախսերը, որոնք կապված են այդ պաշտոնի իրագործման հետ, այլ ծախսերից: Նրանց վրա ծախսում եմ իմ աշխատավարձի միայն մի մասը: Մնացածը բաժանում եմ մարդասիրական եւ մշակութային նպատակներով: Իմ ստացած դրամական պարգեւները տալիս եմ զանազան հիմնադրամներին: Դա բավական գումար է: Օրինակ, Հունաստանում ինձ պարգեւած մրցանակը՝ 100 հազար դոլլար, կհատկացնեմ Պրահայի կենտրոնի զարգացմանը:

– Ձեր գլուխը չի՞ պտտվում հարստությունից:

– Ես կյանքում եղել եմ եւ աղքատ, եւ հարուստ: Աղքատությունից հուսահատության մեջ չեմ ընկել, հարստությունից չեմ գայթակղվել: Երբ մարդն ունի ազնիվ ճանապարհով վաստակած դրամ, ամոթ բան չէ, ինչպես նաեւ ամոթ չէ, որ դա չափազանց քիչ է, երբ, իհարկե, ծուլության արդյունք չէ եւ չի հանգեցնում ընտանիքի տառապանքների:

– Դուք չեխական քաղաքագետներից առաջինն եք, ով հասարակայնության առջեւ բացեց իր գրպանակը: Դա արդյոք մրցահրավեր չէ՞ մյուսներին:

– Ուրիշների համար օրինակ ծառայելը գլխավոր պատճառը չէ, թե ես ինչու չեմ խուսափում իմ ունեցվածքի մասին խոսակցությունից: Դա ավելի շուտ պահանջ է ճշմարտորեն տեղեկացնել նրանց, ում հետաքրքրում է: Միգուցե նրանք պատվաստված պատկերացում ունենան իմ նյութականի եւ նրա նկատմամբ վերաբերմունքի մասին: ■

Լուրերի Հոսք

Համաշխարհային բանկի եւ ՄՎՀ-ի համատեղ նիստը

Վաշինգտոնում բացվել է Միջազգային վալյուտային հիմնադրամի եւ Համաշխարհային բանկի համատեղ աշնանային նիստը: Ենթադրվում է, որ կենտրոնական թեման կլինի համաշխարհային տնտեսական աճի խթանման միջոցների որոնումը (փորձագետների կանխատեսումների համաձայն, 1993 թվականին երկրագնդի 177 պետությունների համախառն արտադրանքը կաճի ընդամենը 2,2 տոկոսով), ինչպես նաեւ միջազգային առեւտրական արգելքների վերացումը, որոնք արգելակում են ամենից առաջ նախկին սոցիալիստական եւ զարգացող երկրների առաջընթացը: Մեծ ուշադրություն կդարձվի նախկին ԽՍՀՄ երկրների ճգնաժամային իրավիճակին, որոնց ճնշող մեծամասնությունն անցյալ տարի դարձել է Բրետոն-Վուդյան ինստիտուտների անդամ: ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ ԲԻԶՆԵՍ ՏԱՍՍ

Ղազախստանը ընդունվեց ՄԱԳԱՏԷ

ՄԱԳԱՏԷ-ն Վիեննայում կայացած գերագույն համաժողովում որոշել է Ղազախստանին ընդունել այդ միջազգային կազմակերպության մեջ: Ղազախստանում մի շարք բարձրակարգ մասնագետներ կան ատոմային էներգետիկայի ասպարեզում, սակայն ակնհայտ է, որ այդ հանրապետությունն ի վիճակի չէ ձեռք բերել համապատասխան սարքավորումներ, իսկ դրանց կարիքը խիստ մեծ է: Օրինակ, 10 մեգավատ հզորությամբ միջուկային ռեակտոր ստեղծելու համար: ՄԱԳԱՏԷ-ն պատրաստ է օգնել ինչպես այդ, այնպես էլ ուրիշ խնդիրներում: Առաջիկայում հանրապետությանը օգնություն կցուցաբերվի ռադիոլոգիական պաշտպանության համակարգ ստեղծելու նպատակով: Արդեն առաջիկա ամիսներին Ղազախստանը կստանա դրա համար անհրաժեշտ սարքավորումները:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ ԲԻԶՆԵՍ ՏԱՍՍ

Ընդունվեց Ուրալյան Հանրապետության սահմանադրության նախագիծը

Սվերդլովսկի մարզխորհուրդը չորեքշաբթի առաջին ընթերցմամբ ընդունեց հուլիսի 1-ին ինքնահռչակված Ուրալյան Հանրապետության սահմանադրության նախագիծը: Նախագիծը ներկայացվելու է համաժողովրդական քննարկման: Ըստ նախագծի, Ուրալյան Հանրապետությունը մասն է կազմելու Ռուսաստանի: Այն օժտված է լինելու բոլոր իրավունքներով, որոնք ունեն հանրապետությունները Ռուսաստանի կազմում: Պետական իշխանությունը հանրապետությունում իրականացնելու են օրենսդրական ժողովը, նահանգապետը եւ կառավարությունը: ԻՖ

ՌԴ Անվտանգության խորհրդի նիստ

Չորեքշաբթի ժամը 11-ին Կրեմլում, Բորիս Ելցինի նախագահությամբ, անցել է Անվտանգության խորհրդի նիստը փակ դռների ետեւում: Ինչպես հայտնի է դարձել ԻՖ-ին, Ռուսաստանի Անվտանգության խորհուրդը քննարկել է երկրում ստեղծված հասարակական-քաղաքական իրավիճակը, ինչպես նաեւ իրադրությունը մի շարք «թեժ կետերում»: ԻՖ

Ելցին-Ռոստրոպովիչ հանդիպում

Ռուսաստանի նախագահ Բորիս Ելցինը երեքշաբթի հանդիպել է հայտնի դիրիժոր Մստիսլավ Ռոստրոպովիչի հետ, հաղորդել է ՌԴ նախագահի մամուլի ծառայությունը: Ելցինը իր երախտագիտությունն է հայտնել Ռոստրոպովիչին այն բարոյական աջակցության համար, որը հայտնի երաժիշտը ցուցաբերել է այդ ծանր օրերին: Ռոստրոպովիչը տեղյակ է պահել Ռուսաստանի նախագահին, որ ռուսական բարեփոխումները լայն աջակցություն են գտնում համաշխարհային մշակույթի ականավոր ներկայացուցիչների շրջանում: ԻՖ

digitised by A.R.A.R.@

Լուրեր Հունաստանից

Ռուսաստանը «թռչում» է դեպի կոնֆեդերացիա

Իտալիայում աշխատանքին ավարտեց ֆեդերալիզմի հիմնահարցերին նվիրված միջազգային գիտաժողովը: «Այնտեղ ես զգացի Ռուսաստանում այնտիպի հաստատությունների գիտական ու գործնական անբավարար մշակվածությունը, ինչպիսիք են «ֆեդերալիզմը» եւ «ֆեդերատիվությունը»», ՌԻԱ-ի թղթակցին ասաց գիտաժողովից վերադարձած սահմանադրական խորհրդակցության անդամ, Մոսպետխորհրդի հողային հարցերի կոմիտեի նախագահ Յուրի Մարշյուտովը: Նա նշեց, որ գիտաժողովի մասնակիցները Ռուսաստանի Դաշնության մի շարք սուբյեկտների հանրապետություն դառնալու ձգտման վերաբերյալ իր հաղորդումը «ընդունել են համերաշխ ծիծաղով»: Մարշյուտովի կարծիքով, ներկայումս Ռուսաստանում խոր հաստատված չեն ֆեդերալիզմի սկզբունքները, բայց արդեն փորձ է արվում «թռչել» տարածքային-պետական զարգացման հաջորդ փուլ՝ կոնֆեդերացիա:

ՍՆարՔ

Զորկին. Հստակեցնել ընտրությունների կարգը

Ռուսաստանի Սահմանադրական դատարանի նախագահ Վալերի Զորկինը հայտարարել է, որ նախագահի եւ խորհրդարանի միաժամանակյա ընտրությունների մերժող Ելցինի ելույթը իր համար անսպասելի էր, քանի որ այն համարվում էր ամենաընդունելի փոխզիջումը: Զորկինը հայտնել է, որ դատարանը կընդունի նախագահի այդ հայտարարությունը: Իսկ ավելի ուշ, դատական նիստից հետո դատարանի նախագահը, համաձայն ընդունված որոշման, դիմեց գործադիր եւ օրենսդիր ֆեդերալ իշխանություններին, պահանջելով դադարեցնել նախագահի եւ ԳԽ ու ժողովրդական պատգամավորների համագումարի սեպտեմբերի 21-ից հետո ընդունված որոշումների կատարումը: Նա պահանջեց հրավիրել գործադիր եւ օրենսդիր իշխանությունների ղեկավարների խորհրդակցություն, որը ժողպատգամավորների եւ նախագահի հետ միասին որոշում կընդունի նոր ընտրությունների կարգի եւ ժամկետի մասին:

ԻՖ

Յավլինսկի. Ելքը Սպիտակ տան պաշտպանների զինաթափումն է

Տնտեսագետ Գրիգորի Յավլինսկին համարում է, որ ներկայումս փոխզիջումը գործադիր եւ օրենսդիր իշխանությունների միջեւ Ռուսաստանում հնարավոր չէ: «Ես չեմ հավատում նախագահի հրամանագիրը չեղյալ հայտարարելու տարբերակին: Սահմանադրական դատարանի առաջարկը դրական է, բայց անիրագործելի», հայտարարել է նա երեկ, շաբաթ, Մոսկվայում մամուլի ասուլիսի ժամանակ: Յավլինսկու կարծիքով, ճգնաժամի միակ ելքը Ռուսաստանի Գերագույն խորհրդի կողմնակիցների զինաթափման մեջ է: Բացի այդ, Սպիտակ տանը գտնվողներին պետք է երաշխիքներ տրվի, որ նրանք չեն ձերբակալվի:

ԻՖ

Միջադեպ ռուս-չինական սահմանում

Չինական մոտոհրանավակից արձակված կրակոցից վիրավորվել է ծնկնաղյաշար ների պահպանության ռուսաստանյան ստորաբաժանման աշխատողներից մեկը: Դա տեղի է ունեցել Ուսուրի գետի վրա, Նեւելսկոյե գյուղի շրջանում: Հեռավորարեւելյան սահմանային օկրուգի մամուլի ծառայության ներկայացուցիչը ՌԻԱ-ի թղթակցին հայտնեց. «Ռուս-չինական սահմանում ձկների վտառային հոսքն սկսվելուց հետո իրադրությունը սրվել է: Չին ձկնորսները հաճախ կոպտորեն խախտում են սահմանային ռեժիմը, սաղմոնի գիշատչական որս կատարում ռուսաստանյան ջրերում»: Նրա խոսքերով, սեպտեմբերի 26-ին միանգամից մոտ 20 չինական մոտոհրանավակներ մտել են Ռուսաստանի տարածքի մասը կազմող Նեւելսկայա վտակ եւ սկսել են այնտեղ ձուկ որսալ: Ռուսաստանի ձկնային տեսչության ներկայացուցիչները փորձեցին մոտենալ եւ նախազգուշացնել օրինախախտներին: Սակայն չինական մի մոտոհրանավակից հրացանի կրակոց արձակվեց:

ՍՆարՔ

Մշակույթ

«Աստղերի» համերգ բարեգործության նշանաբանով

Կեղծ Մարինա Ժուրավլյովայի հյուրախաղերի հետ կապված տհաճ պատմությունից հետո երկար ժամանակ Երեւան չէր ժամանել եւ ոչ մի «իչ» թե շատ հայտնի երգիչ-երգչուհի: Եւ ահա աշնանային այս օրերին, ինչպես թերթերի էջերում տպված հայտարարություններն ու Երեւանի տարբեր անկյուններում փակցված ազդագրերն են տեղեկացնում, միանգամից մեր հանրապետության մայրաքաղաք է ժամանել էստրադային «գերաստղերի» մի փունջ՝ Սերգեյ Կրիլով, Օլյա Կարմուխինա, Ալյոնա Ապինան, Իգոր Նիկոլաեւ, Իրինա Օտեւա, Իրինա Ալեգրովա, Սերգեյ Չումակով, Իգոր Սարուխանով եւ ուրիշներ: Նրանք սեպտեմբերի 27-ին հանդես եկան մարզահամերգային համալիրի համերգային դահլիճում, իսկ երեկ՝ նույն շինության մարզադահլիճում:

Դժվար է, իհարկե, գնահատել նման միջոցառումների նշանակությունն այս օրերին, երբ Հայաստանը շրջափակման մեջ է ոչ միայն երկաթուղային եւ ավտոճանապարհների իմաստով, այլեւ մարդկային հաղորդակցությունների եւ գեղարվեստական շփումների առումով: Ուստի նման համերգներն ու այցերը գեղարվեստականից զատ ունեն նաեւ բարոյահոգեբանական զորեղ նշանակություն: Տվյալ միջոցառման կազմակերպիչները՝ «Շարմ» ձեռնարկատերերի ընկերությունը եւ գլխավոր հովանավոր «Ուրարտու» մարզակումբերից ակումբը, ակնկալում են նաեւ նյութական շահույթ, որը տրամադրվելու է ՀՀ աշխատանքի եւ սոցիալական ապահովության նախարարության հովանու տակ գործող մանկատներին, ծերանոցներին եւ զոհված ազատամարտիկների ընտանիքներին:

Ինչպես նշեց «Ուրարտու» մարզական ակումբի հիմնադիր, բասկետբոլի ՀՀ ֆեդերացիայի նախագահ Հրանտ Վարդանյանը, որոնք էլ շատ լինեն հրավիրման հետ կապված ծախսերը, ենթադրվում է, որ եկամուտները երկուսուկես անգամ կգերազանցեն դրանց: Միաժամանակ նա ավելացրեց, որ Հայաստան եկած բոլոր երգիչներն էլ, իմանալով ձեռնարկի բարեգործական ուղղվածությունը, համաձայնեցին ամենամեղմ պայմաններով հանդես գալ: Դա այն դեպքում, երբ այլուր եւ այլ պարագաներում նրանց առաջարկվում են բազմապատիկ շահավետ պայմաններ: Հիշյալ համերգները հովանավորել են նաեւ անհաս մարդիկ ու այլ կազմակերպություններ Մոսկվայից, այնպես որ շահույթը երաշխավորված է:

Երեւանյան համերգները նկարահանելու համար մեզ մոտ է ժամանել նաեւ «Օստանկինո» հեռուստաընկերության ստեղծագործական խումբը (գեղ. ղեկավար Թումանով): Նախատեսվում է համերգների տեսագրությունները պատկերասփռել ԱՊՀ մյուս երկրներում եւ Եվրոպայում: Ուշագրավն այն է, որ սա առաջին դեպքն է, երբ այս հեռուստաընկերությունը համաձայնում է աշխատել ոչ պետական, կոմերցիոն կառույցների հետ: Հուսանք, որ երկուստեք արդյունքը գոհացուցիչ կլինի:

Բացառված չէ, որ նման համերգները հետայսու դառնան ավանդական եւ կազմակերպվեն ամեն տարի՝ ներգրավելով ամենատարբեր երկրներից եկած նոր երգիչ-երգչուհիների: Բայց դրա համար, բնականաբար, արդեն անհրաժեշտ կլինի պետական «միջամտություն», որովհետեւ նման ծավալի եւ ընդգրկման միջոցառումներն ուղղակի պահանջում են պետական հոգածություն եւ հովանավորություն: Ի վերջո, որքան էլ հասկանալի լինի մեզ մոտ ստեղծված ծանր կացությունը կյանքի ամենատարբեր ոլորտներում, մի՞թե ժամանակը չէ մեզ մոտ եւս ունենալու եթե ոչ Սան-Ռեմոյի կամ Յուրմալայի նման երգի միջազգային փառատոներ, ապա գոնե ավելի համեստ ինչեղության, բայց էստրադային երգի ժանրը խթանելու կոչված մրցույթ-ստուգատեսներ:

ԼԵՎՈՆ ԼԱՃԻԿՅԱՆ

ԱԶԳ - ՄԱՐԶԱԿԱՆ

ԿՐԿԻՆ ՏԱՐՕՐԻՆԱԿ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐ

ՀՀ բարձրագույն խմբի առաջնության 21-րդ տուր

«Կոտայք»-«Արարատ»՝ 0-4
(Վ. Յաղմուրյան՝ 3, Ա. Տոնոյան)

«Երազանք»-«Զվարթնոց»՝ 1-0
(Մ. Ավանեսյան)

«Նաիրիտ»-«Ցեմենտ»՝ 1-3
(Գ. Դոխոյան «Նաիրիտ», Հ. Թումբարյան 3 «Ցեմենտ»)

«Մալաթիա-Կիլիկ.»-«Բանանց»՝ 1-4

«Քասախ»-ՀՄՄ-ՖԻՄԱ՝ 1-0

«Շիրակ»-«Իմպուլս»՝ 7-0

«Վան»-«Կանազ»՝ 10-0

Թվում էր, նախորդ 2 հաջող ելույթներից հետո «Կոտայքը» լուրջ դիմադրություն ցույց կտար առաջատարին՝ «Արարատին», մանավանդ որ խաղում էր սեփական հարկի տակ:

Բայց հիմա էլ անկասելի է դարձել «Արարատի» մեկ այլ խաղացող, նախորդ առաջնության գլխավոր ռմբարկու Վահե Յաղմուրյանը, որը 20-րդ տուրում խփելով 2 գնդակ, այս անգամ դարձավ հեթ-տրիկի հեղինակ: Վ. Յաղմուրյանն աստիճանաբար վեր է բարձրանում ռմբարկուների ցուցակում եւ հիմա իր անվան դիմաց ունենալով 17 գնդակ, զբաղեցնում է 4-րդ տեղը:

21-րդ տուրում 3 գոլի հեղինակ դարձավ նաեւ Արարատի «Ցեմենտ» թիմի խաղացող Հ. Թումբարյանը: Ընդհանրապես ուրախալի է, որ բարձրագույն խմբի նորեկը վստահ է հանդես գալիս եւ 20 միավորով պատվավոր 6-րդ տեղում է:

Առաջնության աղյուսակը սեպտեմբերի 30-ի դրությամբ

	Մ	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ
1. Արարատ	36	19	18	2	0	70-7
2. Բանանց	34	19	17	0	2	90-17
3. Շիրակ	32	19	16	0	3	73-15
4. ՀՄԸՄ	31	19	15	1	3	63-22
5. Վան	25	19	12	1	6	58-29
6. Ցեմենտ	20	19	8	4	7	31-37
7. ՀՄՄ-ՖԻՄԱ	17	17	8	1	8	38-29
8. Երազանք	17	19	7	3	9	30-42
9. Նաիրիտ	17	21	7	3	11	20-42
10. Կանազ	14	20	6	2	12	25-53
11. Զվարթնոց	12	19	5	2	12	23-43
12. Իմպուլս	11	19	5	1	13	26-64
13. Քասախ	10	20	4	2	14	16-77
14. Կոտայք	7	20	3	1	16	27-64
15. Մ. Կ.	7	21	1	5	15	16-65

Հին գավաթի նոր խաղարկություն

1900 թվականից հիմք դրված Դեւիսի գավաթի խաղարկությունը փաստորեն համարվում է մեծ թենիսի տղամարդկանց աշխարհի ոչ պաշտոնական առաջնությունը: Եթե առաջին խաղարկությանը մասնակցում էին երկու թիմ, այժմ նրանց թիվը 100-ից անցել է: Դեռ չի ավարտվել ներկա խաղարկությունը, արդեն մեկնարկել է գալիք տարվանը, եւ որոշ թիմեր հասցրել են անցկացնել նախնական փուլի հանդիպումները: Այսպես, Սանկտ Պետերբուրգում Ռուսաստանի թիմը 5:0 հաշվով հաղթեց կուբացիներին: Իտալիայի հավաքականը Սեուլում 5:0 հաշվով հաղթեց Հարավային Կորեայի թիմին: Ամերիկացիներն առավելության հասան Բահամյան կղզիների թիմի նկատմամբ:

Ընթացիկ խաղարկությունն արդեն մտել է եզրափակիչ փուլ: Ինչ խոսք, գլխավոր անակնկալը Հնդկաստանի թենիսիստների աննախադեպ հաջող ելույթներն են: Հասկանալի մեծ աղմուկ հանեց մարտ ամսին Կալկաթայում կայացած 1/8 եզրափակիչ խաղում հնդիկ թենիսիստների 3:2 հաշվով հաղթանակը Շվեդիայի ուժեղ թիմի նկատմամբ, որը նախորդ խաղարկության եզրափակչի մասնակիցն էր, եւ որի կազմում հանդես էին գալիս Պրոֆեսիոնալ թենիսիստների ասոցիացիայի (ԱՏՊ) կողմից ճանաչված 10 լավագույն թենիսիստներից երկուսը: Քառորդ եզրափակիչում հնդիկները ծնկի բերեցին Ֆրանսիայի թիմին: Հասնելով կիսաեզրափակիչ, այնուամենայնիվ Ավստրալիայի հավաքականին (0:3), որը 29 անգամ նվաճել է Դեւիսի գավաթը: Ավստրալացիները եզրափակիչում կհանդիպեն Գերմանիայի հավաքականի հետ, որը մյուս կիսաեզրափակիչում նույն հաշվով հաղթեց շվեյցարացիներին: Գավաթի եզրափակիչը կանցկացվի դեկտեմբերին:

Միեւնույն ժամանակ, Պրոֆեսիոնալ թենիսիստների ասոցիացիան հրապարակել է աշխարհի լավագույն թենիսիստների նոր ցուցակը:

Ահա նոր դասակարգմամբ 10 լավագույնները:

1. Փիթ Սամփրաս (ԱՄՆ) 3925 միավոր, 2. Ջիմ Կուրյե (ԱՄՆ) 3729, 3. Բորիս Բեկեր (Գերմանիա) 2827, 4. Սերխի Բրուգերա (Իսպանիա) 2714, 5. Ստեֆան Էդբերգ (Շվեդիա) 2530, 6. Միխայել Շտիխ (Գերմանիա) 2392, 7. Անդրեյ Մեդվեդեւ (Ուկրաինա) 2119, 8. Մայքլ Չանգ (ԱՄՆ) 2105, 9. Գորան Իվանիշեվիչ (Խորվաթիա) 2061, 10. Ռիխարդ Կրայչեկ (Հոլանդիա) 2001:

ԱՄՆ-ի բաց առաջնությունում ունեցած անհաջողությունից հետո Անդրե Աղասին նահանջել է 20-րդ տեղը:

ԱԵՐՍ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

«Դինամոն» վերականգնում է սասանված հեղինակությունը

Երբ Մոսկվայի «Դինամոն» ՈՒԵՖԱ-ի գավաթի խաղարկության 1/16 եզրափակչի առաջին խաղում սեփական հարկի տակ 0-6 խոշոր հաշվով զիջեց գերմանական «Այնտրախտին», ինչպես հայտնի է, թիմի գլխավոր մարզիչ Վալերի Գազզաեւը պաշտոնաթող եղավ: Ոմանք այդ հրաժարականը շտապեցին ներկայացնել որպես մարզչի եւ թիմի միջեւ ծագած կոնֆլիկտի տրամաբանական ավարտ: «Դինամոն» այդ հարվածից հետո, այնուամենայնիվ, շարունակում է հաջող հանդես գալ Ռուսաստանի առաջնությունում, պայքարելով մրցանակային տեղերի համար: Իսկ նախօրեին Մայնի Ֆրանկֆուրտում «Այնտրախտի» հետ կայացած պատասխան խաղում դինամոյականները որոշ չափով կարողացան վերականգնել իրենց սասանված հեղինակությունը, հաղթելով 2-1: Ոտքի վնասվածքի պատճառով «Դինամոյի» պաշտպան, նախկին արարատցի Սարգիս Հովհաննիսյանը չէր մասնակցում այդ հանդիպմանը եւ գտնվում էր Երեւանում: Նա արդեն ապաքինվել է եւ այսօր կմեկնի Մոսկվա:

ՈՒԵՖԱ-ի գավաթի խաղարկությունից դուրս մնացին նաեւ Ռուսաստանի մյուս երկու թիմերը՝ Մոսկվայի «Լոկոմոտիվը», որը սեփական հարկի տակ էլ զիջեց նախորդ խաղարկության հաղթող «Յուվենտուսին», այս անգամ 0-1 հաշվով, եւ Վլադիկավկազի «Սպարտակը», որը նույն հաշվով պարտվեց Դորտմունդի «Բորուսիային»: Ֆիասկո կրեց նաեւ Մոսկվայի «Տորպեդոն», որը գավաթակիրների գավաթի խաղարկության պատասխան խաղում Իսրայելի Հայֆա քաղաքում 1-3 հաշվով զիջեց «Մակաբիին»:

Ռուսական 5 թիմերից պայքարը կշարունակի միայն Մոսկվայի «Սպարտակը», որը հանդես է գալիս չեմպիոնների գավաթի խաղարկությունում:

Ա. Մ.

Հավակնորդը կարող էր հաղթել

Շորթ-Կասպարով
10-րդ պարտիա
Սիցիլիական պաշտպանություն

1. e4 c5 2. Ձf3 d6 3. d4 cd 4. Ձ:d4 Ձf6 5. Ձc3 a6 6. Փc4 e6 7. Փb3 Ձbd7 8. f4 Ձc5 9. Թf3 b5 10. f5 Փd7 11. fe fe 12. Փg5 Փe7 13. 0-0-0 0-0 14. e5 Ձe4 15. Փ:e7 Թ:e7 16. Ձ:e4 Ն:f3 17. ed Ձ:b3+ 18. Ձ:b3 Թf8 19. gf Թ:f3 20. Ձec5 Փc6 21. Նhe1 e5 22. d7 Նd8 23. Նd6 a5 24. a3 a4 25. Ձd2 Թg2 26. c3 Փd5 27. Ձd3 Փb3 28. Ձ:e5 Թ:h2 29. Ձc6 Թ:d6 30. Նe8+ Աf7 31. Ձ:d8+ Աg6 32. Ձe6 Թh2 33. Ձf4+ Աh6 34. Ձd3 Թg1+ 35. Նe1 Թg5 36. Ձe5 g6 37. Նf1 Փe6 37. Ձf7+ Փ:f7 39. Ն:f7 Թd5 40. Նe7 Թd6 41. Նf7 Թd3 42. Ձe4 Թe3+ 43. Ձd2 Թd3, ոչ-ոքի:

Համարձակորեն արդեն սկզբնախաղում զոհաբերելով թագուհին, Շորթը ուժեղ գրոհ ստացավ: Կասպարովը համառորեն պաշտպանվում էր, բայց իր ճկուն խոտսովանությամբ, անգլիացին հաղթանակի հնարավորություններ ուներ: Բայց հավակնորդը չգտավ այդ ուղիները, եւ գրանցվեց ոչ-ոքի: Հաշիվը դարձավ 7.5-2.5 չեմպիոնի օգտին:

Իսկ Կարպով-Թիման մրցախաղը լուսաբանող լրագրողների հաղորդումների համաձայն, հնարավոր է, որ Ամստերդամը համաձայնվի անցկացնել պայքարի երկրորդ կեսը: Վերջնական որոշումը ընդունվելու է հոկտեմբերի 2-ին:

Գ. Հ.

Մեծ հերոսի վերադարձը

Ամերիկյան ֆուտբոլի պատմության մեջ ամենաուժեղ կիսապաշտպան Ջո Մոնթանան, չնայած իր 38 տարեկանին, եւս եկավ խաղալու Կանզաս Սիթիի «Չիֆս» թիմում: Եթե Եվրոպայում այս խաղը ուշադրության չի արժանանում, ապա ԱՄՆ-ում ամենասիրվածն է, իսկ Ջո Մոնթանան աշխարհահայտ բասկետբոլիստ Մայքլ Ջորդանից հետո ամենաճանաչված մարզիկն է Միացյալ Նահանգներում: Նրա անձն մի ինքնագիր, որ մարզասերները նվեր են ունենում իրենց հերոսից, ավելի քան 50 դոլլար արժե երկրպագուների աշխարհում: Ունենալով 195 սմ հասակ, Ջո Մոնթանան շատ էր երազում բասկետբոլ խաղալ, սակայն հայտնվեց ամերիկյան ֆուտբոլում: Մոնթանան Սան Ֆրանցիսկոյի «49» թիմի հետ 4 անգամ նվաճել է ԱՄՆ-ի չեմպիոնի կոչումը:

Թողնելով մեծ սպորտը, Մոնթանան ընդամենը 2 տարի համբերեց եւ նորից վերադարձավ հարազատ մարզաձեւ:

Կանզաս Սիթիի դաշտում 73550 հանդիսականներ անհամբերությամբ սպասում էին «Մեծ հերոսի» 1-ին ելույթին: Բայց «Չիֆսը», որի կազմում խաղաց Մոնթանան, 7-30 հաշվով պարտվեց «Բուֆալո Բուլզ» թիմին: Մոնթանան այլեւս նախկին փայլը չուներ: Մեծ մարզիկի վերադարձն արդյոք հաջողություն կարծանագրի՞, թե ոչ, այս է հարցը, որ դեռ պատասխանի է սպասում: ■

ՌԱՖ-ն էլ է զրկվում

ՈՒԵՖԱ-ն շարունակում է իր սանկցիաները: Սարսելի «Օլիմպիկից» եւ Թբիլիսիի «Դինամոյից» հետո, առանց մեկ խաղ անցկացնելու, եվրոպական մրցաշարերին մասնակցելու իրավունքից զրկվեց նաեւ Ռիգայի ՌԱՖ-ը, որը չէր կարողացել ժամանակին հասնել Ֆարերյան կղզիների Հանվար քաղաք, որտեղ նախատեսված էր գավաթակիրների գավաթի խաղարկության 1-ին հանդիպումը:

Գ.

Բաժինը վարում է ԱՐՄԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԱՄՆ ՎԱՐՉԱԿԱՐԳԸ ՀԵՏ Է ԿԱՆԳՆՈՒՄ ԴԻՐԵԿՏԻՎ-13-ԻՑ

Սեպտեմբերի 22-ին The New York Times-ում Իոլին Սոլայնին քննարկում է ամերիկյան վարչակարգի բարձրաստիճան պաշտոնյաների մոտեցումը աշխարհում կատարվող փոփոխություններին: Նա պնդում է, որ նախագահ Քլինթոնի անվտանգության գծով խորհրդականները չեն կարողանում համաձայնության հասնել խաղաղապահ գործողություններում ԱՄՆ դերի շուրջ: Պաշտոնյաները հայտնում են, որ Քլինթոնի վարչակարգը սկսում է ետ կանգնել լայնորեն մեկնաբանված Դիրեկտիվ 13 կոչված առաջարկությունից, որը ենթադրում էր ամերիկյան զորքը դնել ՄԱԿ-ի հրամանատարության տակ: Ենթադրվում էր, որ Քլինթոնը կստորագրի այս փաստաթուղթը եւ հենց համաձայն դրա էլ արդեն այս ամիս մի քանի տեղ զորք կօգտագործվի, սակայն հետագայում նշվեց, որ մինչեւ սեպտեմբերի 27-ին ՄԱԿ-ի Ընդհանուր ժողովում նախագահի ճառը, այդ գործը կանգնեցվել է: Այժմ նախատեսվող Դիրեկտիվ-13-ից խույս տալու հիմնական պատճառը Կոնգրեսում աճող ընդդիմությունն է Սոմալիում տեղի ունեցող դեպքերի նկատմամբ, որտեղ ԱՄՆ-ի նպատակները պարզորոշ չեն: Պարզ չէ նաեւ այստեղ խաղաղապահների առաքելության վերջանալու պայմանները:

Չնայած ԱՄՆ-ում հին ավանդույթ կա, որ ամերիկյան զորքերը պետք է ղեկավարի ամերիկացի, իսկ ՄԱԿ-ի հրամանատարության տակ դնելու դեպքում այդ սկզբունքը կարող է խախտվել, այնուամենայնիվ պաշտոնյաները հայտնել են, որ շուտով Դիրեկտիվը հավանության կարժանանա, քանի որ նրան օժանդակում են պաշտպանության նախարարությունը, Ազգային անվտանգության խորհուրդը եւ ՄԱԿ-ում ԱՄՆ դեսպան Մադլենյն Օլբրայթը: ■

Ռուսաստան

Այս տարի վառելիքը քիչ է

Նման եզրակացության են հանգել Ռուսաստանի վիճեսկոմի փորձագետները՝ վերլուծելով աճման սկզբին ստեղծված իրավիճակը: Քարածուխ կուտակվել է 9, իսկ մազութ՝ 3 տոկոսով պակաս, քան անցյալ տարի նույն ժամանակամիջոցում: Քարածխի արդյունահանումը միայն անցած 7 ամիսների ընթացքում կրճատվել է 10 տոկոսով եւ կազմել է 182 մլն տ, նավթը 13 տոկոսով (205 մլն տ), գազը 2 տոկոսով (367 մլրդ խմ): Էներգակիրների կուտակման վրա ազդել է նաեւ դրանց արտահանման ավելացումը: Նավթի արտահանումն աճել է 30 տոկոսով, ածխինը՝ 14 տոկոսով: Ժողովրդական տնտեսության մատակարարման դժվարությունները էլեկտրակայանների աշխատանքում լարվածություն են ստեղծել: Սովորաբար հունվար-հուլիս ամիսների ընթացքում ստացել են մոտ 45 մլրդ կՎտ-ժամ էլեկտրաէներգիա, ինչը 7 տոկոսով քիչ է նախորդ տարվա նույն ժամանակամիջոցի համեմատությամբ: Էներգակիրների արտադրության անկման հիմնական պատճառները կախված են նավթի, գազի եւ ածխի հանքավայրերի կառուցվածքի վատթարացումից: Նրանց հզորությունների մի մասը հանվել է շահագործումից: Միայն այս տարվա առաջին կեսին նախորդ տարվա համեմատ ածխի արդյունաբերության մեջ կապիտալ ներդրումները կրճատվել են 25 տոկոսով, գազի արդյունաբերության մեջ՝ 33 տոկոսով, նավթի արդյունաբերության մեջ՝ 16 տոկոսով:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԲԻԶՆԵՍ-ՏԱՍՍ

CEMA

CENTRE DE MANAGEMENT D'ARMENIE

ՀՀ առեւտրաարդյունաբերական պալատը եւ ֆրանսիական ԺԻԱ ընկերությունը համատեղ ստեղծել են Հայաստանի Մենեջմենտի կենտրոն՝ ՄԵՄԱ, որը գործում է 1991 թվականից: Կենտրոնի նպատակն է պատրաստել բարձրորակ մասնագետներ շուկայական տնտեսության տարբեր ոլորտներում աշխատելու համար: ՄԵՄԱ կենտրոնը հոկտեմբերի 9-ից կանցկացնի մեկշաբաթյա դասընթաց «Հաշվապահություն» թեմայով:

Դասընթացն անցկացնում են ֆրանսիացի փորձառու մասնագետները՝ միաժամանակյա թարգմանությամբ: Դասընթացն ավարտողներին կտրվի համապատասխան վկայական:

Մանրամասն տեղեկություններ կարելի է ստանալ 56.51.94 հեռախոսահամարներով:

ՀԱՍՑԵՆ՝ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ 39
ՀՀ ԱՌԵՎՏՐԱԱՐԴՅՈՒՆԱԲԵՐԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏ

Ե Վ Ա

«Եվա» ուսումնական կենտրոնը կատարում է հերթական ընդունելությունը հետեւյալ մասնագիտություններով.

■ օպերատորական գործ, ծրագրավորման լեզուների եւ փաթեթների ուսուցում IBM PC համակարգիչների վրա,
■ հաշվապահություն եւ համակարգիչների կիրառում հաշվապահության մեջ,
■ անգլերեն լեզու (ուսուցում արագացված կամ ավանդական մեթոդով)
■ կոսմետիկա եւ էպիլյացիա,
■ մերսում:

Դասընթացները վճարովի են, 1-3 ամիս տեւողությամբ: Շրջանավարտները կստանան վկայականներ հայերեն, ռուսերեն, անգլերեն լեզուներով: Ընդունելությունը՝ ամեն օր (բացի կիրակիից, ժամը 11.00-17.00-ը): Հասցեն՝ Սարյան 4: Հեռ.՝ 58-21-22

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ ԱՐԴՅՈՒՆԱԲԵՐՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԵՍՆԵՐԻ ԵՎ ՏՈՆԱՎԱՃԱՌՆԵՐԻ «ԱՐՄԷՔՍՊՈ» ՊԵՏԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԻ ՏՈՒՐԻԶՄԻ ԲԱԺԻՆԸ ՀՐԱՎԻՐՈՒՄ Է ՁԵԶ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏԵՎՅԱԼ ԵՐԹՈՒՂԻՆԵՐՈՎ.

Խմբակային

Ֆրանսիա, Շվեյցարիա, Անգլիա, Եգիպտոս, Արաբական Էմիրություններ, Վիետնամ, Ավստրալիա

Անհատական

Գերմանիա, ԱՄՆ, ՀԱՀ, Արաբական Էմիրություններ, Հունաստան, Շվեյցարիա, Պորտուգալիա, Բենիլյուքս

Հասցեն՝ Մոսկովյան 35
Հեռ.՝ 53-33-21

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆՅԱՆ ԵՎ ՆԵՐՔԻՆ ՏՈՒՐԻԶՄԻ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆԸ

հրավիրում է բոլոր ցանկացողներին հաճելի եւ շահավետ ճանապարհորդությունների:

ԵՐԵՎԱՆ-ՀԱԼԵՊ-ԵՐԵՎԱՆ
ուղիղ չվերթով հոկտեմբերի 2-ին եւ յուրաքանչյուր 7 օրը մեկ:

ԵՐԵՎԱՆ-ՊԼՈՎԴԻՎ-ԵՐԵՎԱՆ
ուղիղ չվերթով հոկտեմբերի 8-ին եւ յուրաքանչյուր 14 օրը մեկ:

ԱՐԱԲԱԿԱՆ ԷՄԻՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ
ուղիղ չվերթ հոկտեմբերի 6-ին եւ յուրաքանչյուր 7 օրը մեկ:

Ձեզ սպասում է ոչ միայն հաճելի հանգիստ, այլեւ կարող եք գնումներ կատարել Հալեպի եւ Պլովդիվի առաջնակարգ խանութներից:
Ցանկացողները կարող են դիմել «Էրեբունի» հյուրանոց, 3-րդ հարկ, սենյակներ 22, 27, 28 կամ զանգահարել 58.76.26, 56.06.35, 58.06.69, 58.63.91 հեռախոսահամարներով:

ALEV company

«ԱԼԵՎ» ֆիրման ընդունում է բնակչությունից եւ հիմնարկներից ժողովրդական սպառման ապրանքներ, կենցաղային սարքեր, սնունդ, սիգարետներ կոմիսիոն հիմունքներով:

Հասցեն՝
Երեւան, «Էրեբունի» հյուրանոց, 448 սենյակ, հեռախոս 560570:
Զանգահարել ժամը 10-ից 18-ը:

KILIKIA CONCERN

Իր ծրագրերի իրականացման համար «ԿԻԼԻԿԻԱ» կոնցեռնը շարունակում է ներգրավել փոխառու միջոցներ հետեւյալ պայմաններով:

ՌՈՒԲԼՈՎ
4 ամիս ժամկետով 68%
6 ամիս ժամկետով 120%
1 տարի ժամկետով 300%

ՏԱՐԱԴՐԱՄՈՎ (US $)
3 ամիս ժամկետով 15%
6 ամիս ժամկետով 30%
1 տարի ժամկետով 60%

ԱՎԱՆԴՆԵՐԻ ՆՎԱԶԱԳՈՒՅՆ ՉԱՓԸ ՉԻ ՍԱՀՄԱՆԱՓԱԿՎՈՒՄ

Սայաթ-Նովայի պող. «Անի» հյուրանոց, 7-րդ հարկ, 730, 732 սենյակ
Աշխատանքային ժամերը 10⁰⁰-ից 18⁰⁰-ը
Հանգստյան օրը կիրակի

Հեռախոսներ՝ 58-11-10, 59-43-70

Լուրերի Հոսք

Հացի նպաստ Ռուսաստանում

1993 թ. հոկտեմբերից Ռուսաստանի կարիքավոր քաղաքացիները ամսական կստանան 1400 ռուբլի որպես հացի նպաստ: Համապատասխան հրաման է ստորագրել երկուշաբթի Ռուսաստանի վարչապետ Վիկտոր Չեռնոմիրդինը: Համաձայն փաստաթղթի, կարիքավորների շարքին են դասվել այն քաղաքացիները, որոնց եկամուտը բարձր չէ թոշակից, անաշխատունակ թոշակառուները նվազագույն թոշակաչափով, զինծառայողների չաշխատող կանայք, մինչեւ 16 տարեկան երեխաները, ասպիրանտները եւ այլն: 1993 թ. օգոստոսին նպաստը կազմում էր 235 ռուբլի, սեպտեմբերին՝ 470 ռուբլի: ԻՖ

Ճապոնական Կարմիր խաչը Հեռավոր Արեւելքին

Երեքշաբթի Տոկիոյի Նարիտա օդանավակայանից Խաբարովսկ չորրորդ երթուղին է կատարել ճապոնական «Ջալ» ավիաընկերության ինքնաթիռը: Այն Հեռավոր Արեւելք է հասցրել 10 տ մարդասիրական բեռ՝ 170 հազար դոլլարի դեղորայք եւ սննդամթերք: Օգնությունը ուղարկել է Ճապոնիայի ազգային Կարմիր խաչը: Այդ կազմակերպությունը նպատակադրվել է օգնել ԱՊՀ երկրներին անկախ նրանցում գոյություն ունեցող քաղաքական իրավիճակից: ԻՖ

Թաթարստանում բացահայտված հանցագործ խմբավորումը կապ ուներ Ռուցկոյի հետ

Ռուսաստանի անվտանգության նախարարությունը Թաթարստանի դատախազության հետ համատեղ կասեցրել հանցագործ մի խմբավորման գործունեությունը, որը մեղադրվում է պետական ունեցվածքի եւ դրամական միջոցների մեծ չափերով հափշտակման մեջ: Կոմերցիոն համակարգը, որն անօրինական գործունեությունը քողարկելու միջոց էր, ղեկավարում էր անցյալում բազմիցս դատված, ներկայումս բարգավաճող մի գործարար, որը կարողացել էր թափանցել Ռուցկոյի շրջապատը: Քննչական միջոցառումների հետեւանքով հայտնաբերվել է նաեւ «գաղտնի» մակագրությամբ մի փաստաթուղթ, որը վերաբերում էր Ռուսաստանի եւ այլ երկրների ռազմատեխնիկական համագործակցությանը: ԻՖ

300 զինակոչիկներ Լեռնային Բադախշանից

Տաջիկ-աֆղանական սահմանը պաշտպանելու համար Տաջիկստանում Ռուսաստանի սահմանապահ զորքերի շարքերն են զորակոչվելու Լեռնային Բադախշանի 300 պատանիներ: Այդ մասին ԻՖ-ին հաղորդագրությունում հայտնել է Տաջիկստանում Ռուսաստանի սահմանապահ զորքերի հրամանատար Անատոլի Չեչուլինը: Նրա խոսքերով, զորակոչիկները Լեռնային Բադախշանից ծառայելու են Աֆղանստանի հետ մարզի սահմանին, ինչպես նաեւ Մոսկովյան եւ Փյանջի սահմանապահ ջոկատներում: ԻՖ

Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՀԱՄԼԵՏ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ / 581841
Տնօրէն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863
Apple® Macintosh® համակարգչային շարուածք «Ազգ» թերթի
Azg armenian daily
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010
Թերթի ձեւաւորման եւ տառատեսակների հեղինակ ՊԱՎԵԼ ԳԱԼԱՔՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@